

Vánoční

*Všichni ptáci zpěváci
dávno už odletěli na tu velikou slavnost.
Spoután nerostným tichem jíní a sněhu mlčí les,
a co bylo v něm nejsličnější,
smrky a jedličky –*

*Ted' pod stropy světnic ovocem rajským ověšeny
září světlem, zatímco prskavky vybuchují
do očí šťastných dětí – ó Vánoce, také konvalinky se rozvoněly
pod burnusem zimy.*

*A jmelí druidů postříbřeno se z lustrů třpytí
nad stoly domácností. A ženy, sestry, matky
zelenou snítku kladou na místa opuštěná
po těch, jež za obět' vybraly si
žaláře nebo smrt...*

*Běž, krutosti, běž, pastviště jiná hledej si než ta,
na nichž popásají se v pokoji
ovečky koled. Zde nekvete kup a prodej. Zde ruce
nadílkou voní. Třpyt stříbrných zvonků rozlévá se
přes prahy chrámů, přes prahy domovů –*

Jen vstoupit tam.

Jan Zahradníček (Čtyři léta)

**Pokojné prožití svátků vánočních,
hodně štěstí, zdraví,
porozumění a úspěchů
v práci i osobním životě
v roce 2010
Vám přeje**

*za zastupitelstvo městyse Budišov
starosta Petr Piňos*

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 01. 09. 2009

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí
oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru)
na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- souhlasí s navrženým programem,
- schvaluje zápis z minulé schůze,
- bere na vědomí zprávu o činnosti rady městyse od poslední schůze (zápisy 78–85),
- schvaluje rozpočtové úpravy dle přílohy č. 1,
- schvaluje nákup techniky pro údržbu místních komunikací do výše 750.000 Kč a pověřuje radu městyse výběrem a nákupem techniky,
- bere na vědomí zprávu o akci „Kanalizace a ČOV Budišov“,
- schvaluje, že žadatelem o úvěr budou Technické služby Budišov s.r.o.,
- schvaluje pozastavení prodeju pozemků v ulici za novinovým stánkem do doby než bude vyhotoven geometrický plán celé ulice,
- souhlasí s prodejem podílu ve výši 11/20 z p. č. 3444/2 zahrada v k.ú. Hodov o výměře celé parcely 1450 m²,
- souhlasí se záměrem prodeje pozemku p.č. 3524/87 v lokalitě „U Kuchyňky“,
- schvaluje prodej části pozemku p. č. PK 637 orná půda o výměře 7222 m² v lokalitě „Na kopanicích“ na cenu 7 Kč/m²,
- schvaluje prodej pozemku p. č. 567 zastavěná plocha v k. ú. Budišov o výměře 33 m² za cenu 100 Kč,

- bere na vědomí zprávu o realizaci akce „Obnova aleje v zámeckém parku“
- schvaluje smlouvu o dílo s firmou Habitat a. s. Náměšť nad Oslavou a pověřuje starostu jejím podpisem,
- schvaluje dodatek č. 1 ke stanovám „Horácko, ekologický mikroregion“;
- schvaluje nájemné za pozemky v chatové oblasti Pyšelák, a to 12 Kč/m² za rok,
- schvaluje dohodu o partnerství k projektu „Technologické centrum ORP Třebíč“ a pověřuje starostu podpisem této dohody,
- ukládá zajistit exkurzi do rudíkovské školy, termín do 31. 10. 2009, zodpovídá MVDr. Mareček,
- pověřuje MVDr. Marečka, aby zjistil, kolik peněz z rozpočtu dává městyse do školství a informoval školskou radu, případně i rodiče na schůzkách ve škole, termín do 30. 9. 2009, zodpovídá MVDr. Mareček,
- ukládá Technickým službám Budišov dokončit dětské hřiště u školy, zodpovídají Ing. Man, p. Matoušek, termín do 31. 10. 2009.

Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 30. 10. 2009

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
Vypuštěné údaje o soukromých osobách a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Zastupitelstvo městyse:

- souhlasí s navrženým programem.
- schvaluje zápis z minulé schůze.
- bere na vědomí zprávu o činnosti rady městyse od poslední schůze – zápisy č. 86–89,
- schvaluje rozpočtové úpravy poř. č. 4 a 5 dle přílohy 1,
- schvaluje záměr prodeje p.č. 860/1 v k.ú. Budišov,
- ukládá připravit podklady pro prodej pozemku 860/1, termín: 30. 11. 2009, zodpovídá: Ing. Dokulil,
- schvaluje prodej podílu pozemku ve výši 11/20 z p. č. 3444/2 v k.ú. Hodov o výměře celé parcely 1450 m² za cenu 100 Kč/m²,
- schvaluje prodej pozemku p.č. 3524/81 o výměře 888 m² v k.ú. Budišov v lokalitě u Kuchyňky za cenu 125 Kč/m²,
- schvaluje dodatek č. 1 ke zřizovací listině Mateřské školy Budišov a dodatek č. 3 ke zřizovací listině Základní školy Budišov,
- schvaluje program inventarizace hospodářských prostředků u Úřadu městyse Budišov a stanovení inventarizačních komisí,
- schvaluje obecně závaznou vyhlášku č. 1/2009, o systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních a stavebních odpadů,
- bere na vědomí přípravu obnovy zeleně v zámeckém parku etapa č. 2,
- schvaluje za členy správní rady Bono Publico: p. Večeřa Antonín a p. Sedláček Zdeněk,
- schvaluje za členy dozorčí rady Bono Publico: RNDr. Machát Zdeněk a p. Kubín Miroslav,
- schvaluje mandátní smlouvu o výkonu funkce odpovědného zástupce pro Technické služby Budišov, zástupcem bude p. Miloš Charvát z Velkého Meziříčí.

Obecně závazná vyhláška č. 1/2009

O SYSTÉMU SHROMAŽĎOVÁNÍ, SBĚRU, PŘEPRAVY, TŘÍDĚNÍ, VYUŽÍVÁNÍ A ODSTRAŇOVÁNÍ KOMUNÁLNÍCH A STAVEBNÍCH ODPADŮ

Zastupitelstvo městyse Budišov se na svém zasedání dne 30. 10. 2009 usneslo vydat na základě ustanovení § 17 odst. 2 zák. č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s § 10 písm. d) a § 84 odst. 2 písm. h) zák. č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, tuto obecně závaznou vyhlášku:

Článek 1

Předmět a působnost obecně závazné vyhlášky

1. Tato obecně závazná vyhláška (dále jen „vyhláška“) stanovuje systém shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, včetně nakládání se stavebním odpadem (dále jen „systém“) vznikajících na katastrálním území městyse Budišov a místních částí Mihoukovice a Kundelov (dále jen „území městyse“).
2. Vyhláška se vztahuje na:
 - a) fyzické osoby mající na území městyse trvalý pobyt a fyzické osoby, které se na území městyse zdržují a produkují odpad,
 - b) fyzické osoby vlastníci na území městyse stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci
 - c) právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání, které produkují odpad zařazený podle katalogu odpadů jako odpad podobný komunálnímu a mají uzavřenu písemnou smlouvu s městysem o využití systému zavedeného městysem pro nakládání s komunálním odpadem.

Článek 2

Třídění komunálního odpadu

1. Komunální odpad (dále jen „odpad“) se třídí na následující složky:
 1. Tříděný odpad, který se dále třídí na:
 - a) papír,
 - b) sklo čiré a sklo barevné
 - c) plasty a nápojové kartony
 - d) kovy
 2. Nebezpečné složky komunálního odpadu ¹⁾
 3. Objemný odpad – složka komunálního odpadu, která pro velké rozměry nemůže být odkládána do sběrných nádob na směsný komunální odpad – „popelnic“
 4. Směsný komunální odpad – po stanoveném vytrídění dle odst. 1 a), b), c), d)
 5. Biologicky rozložitelný komunální odpad – dřevo, větve, tráva
2. Odložení odpadu se provádí:
 - a) Tříděný odpad (papír, sklo plasty) do speciálních sběrných nádob barevně odlišených a označených druhem odpadu a místech, jejichž umístění na stanovištích je uvedeno v příloze této vyhlášky;
 - b) Ostatní odpad v souladu s jednotlivými články této vyhlášky.

Článek 3

Sběr a svoz nebezpečných složek komunálního odpadu

Sběr a svoz nebezpečných složek komunálního odpadu¹⁾ je zajišťován:

- a) Uložením do sběrného dvora Budišov.
- b) Odevzdáním do sběrů a výkupů odpadu a jiných míst, pokud je v nich organizován sběr určitých nebezpečných složek komunálního odpadu (např. specializované provozovny, lékárny apod.).

Článek 4

Sběr a svoz kovů

Kovy lze ukládat ve sběrném dvoře Budišov.

Článek 5

Sběr a svoz objemného odpadu

Objemný odpad lze ukládat ve sběrném dvoře Budišov.

Článek 6

Shromažďování směsného komunálního odpadu

1. Směsný komunální odpad je zbylý komunální odpad po stanoveném vytrídění dle Čl. 2 odst. 1 této vyhlášky.
2. Stanoviště sběrných nádob pro směsný komunální odpad je místo, kde jsou sběrné nádoby trvale nebo přechodně umístěny za účelem odstranění směsného odpadu oprávněnou osobou. Stanoviště sběrných nádob jsou individuální nebo společná pro více uživatelů.
3. Pro shromažďování a odkládání směsného komunálního odpadu jsou:
 - a) Typizované sběrné nádoby na směsný komunální odpad po vytrídění (popelnice, kontejnery, slučitelné se svozovou technikou příslušné svozové firmy.
Osoby stanovené v Čl. 1 odst. 2 této vyhlášky jsou povinny zajistit si pro shromažďování tohoto odpadu dostatečný počet sběrných nádob.
 - b) Odpadkové koše, které jsou umístěny na veřejných prostranstvích v obci, sloužící pro odkládání drobného směsného odpadu.
 - c) Skládky Petrůvky.

Článek 7

Biologicky rozložitelný komunální odpad

4. Biologicky rozložitelný odpad lze ukládat ve sběrném dvoře Budišov.

Článek 8

Realizace svozu jednotlivých složek komunálního odpadu

Svoz odpadů v obci je realizován v souladu s následujícím harmonogramem:

- a) Perioda svozu sběrných nádob směsného komunálního odpadu je na celém území obce:
 - v letním období 1x za čtrnáct dní
 - v zimním období 1x za týden

- b) Přistavení kontejnerů pro mobilní svoz bude zajišťováno v předem stanovený den, který bude oznámen na úřední desce a vyhlášen místním rozhlasem;
- c) Případné výjimky ze stanoveného harmonogramu budou vždy zveřejněny na úřední desce a vyhlášeny místním rozhlasem.

Článek 9

Nakládání se stavebním odpadem

1. Stavební odpad je stavební a demoliční odpad. Stavební odpad není odpadem komunálním.
2. Stavební odpad vzniklý při stavební činnosti fyzických osob, právnických osob a fyzických osob oprávněných k podnikání se ukládá do rozměrově vhodných kontejnerů.
3. Odvoz a likvidace stavebního odpadu je na náklady jednotlivých osob.
4. Stavební odpad je možno ukládat, po dohodě se správcem skládky, na skládku Petrůvky.
5. Fyzické osoby mohou rovněž předávat stavební odpad do sběrného dvora Budišov v souladu s limity a podmínkami uvedenými v provozním řádu sběrného dvora.

Článek 10

Sankce

Porušení této obecně závazné vyhlášky lze postihovat podle zvláštních předpisů²⁾, pokud nepůjde o jiný správní delikt nebo trestný čin.

Článek 11

Zrušuje se

Obecně závazná vyhláška č. 1/2006 ze dne 4. 5. 2006, o systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních a stavebních odpadů.

Článek 12

Účinnost

Tato obecně závazná vyhláška nabývá účinnosti 15. 11. 2009.

Ing. Ladislav Dokulil místostarosta, v. r., Petr Piňos starosta, v. r.

-
1. Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Seznam nebezpečných odpadů a seznamy odpadů a států pro účely vývozu, dovozu a tranzitu odpadů a postup při udělování souhlasu k vývozu dovozu a tranzitu odpadů (Katalog odpadů)
 2. např. zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů

Nařízení č. 2/2009 o provádění zimní údržby místních komunikací, průjezdných úseků silnic a chodníků na území městyse Budišov a místní části Mihoukovice

Rada městyse Budišov se na svém zasedání dne 30. 11. 2009 usnesla vydat na základě § 27 odst. 5 a odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s § 11 odst. 1 a § 102 odst. 2, písm. d) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, toto nařízení:

Článek 1 Předmět úpravy

Tímto nařízením se:

1. Stanoví rozsah, způsob a lhůty odstraňování závad ve schůdnosti místních komunikací, průjezdných úseků silnic a chodníků v městysi Budišov a místní části Mihoukovice (dále jen „území městyse Budišov“)
2. Vymezuje úseky místních komunikací a chodníků, na kterých se pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí.

Článek 2 Rozsah a způsob odstraňování závad

1. Závady ve sjízdnosti nebo schůdnosti se odstraňují na všech místních komunikacích a průjezdných úsecích silnic (chodníky a vyznačené přechody pro chodce) na celém území městyse Budišov, kromě těch komunikací nebo jejich úseků, které jsou uvedeny v Čl. 4 tohoto nařízení, na nichž se závady ve sjízdnosti a schůdnosti neodstraňují.
2. Zimní údržbu místních komunikací zajišťuje úřad městyse smluvně prostřednictvím dodavatelů.
3. Odklizení sněhu se provádí mechanickými prostředky a zdršování náledí nebo ujetých sněhových vrstev se provádí posypem povolenými inertními materiály.
4. Posyp chodníků se provádí pískem nebo podobným inertním materiálem o velikosti částic 4–8 mm.
Na posyp je zakázáno používat popel, škváru, strusku, domovní odpad a jiné hmoty, které by znečišťovaly chodníky a místní komunikace.
5. Odstranění sněhu nebo náledí se z MK IV. třídy provádí nejméně v šíři 1,5 m pokud není chodník užší. Na náměstí se odstranění sněhu z MK IV. třídy provádí v šířce nejméně 3 m. U přechodů pro chodce v šíři min. 2 m. U schodů v šíři min. 1,5 m.

Článek 3 Lhůty pro odstraňování závad

1. Zimní údržba bude zajišťována od 1. 11. do 31. 3. následujícího roku. Mimo toto období se závady ve sjízdnosti a schůdnosti, které vznikly sněžením nebo náledím, odstraňují nebo zmírňují bez zbytečných odkladů a průtahů přiměřeně k vzniklé situaci.
2. Zimní údržba se provádí v pořadí důležitosti od nejfrekventovanějších úseků směrem k okrajovým částem městyse.

3. S odklizením sněhu se započne nejpozději v době, kdy vrstva napadlého sněhu přesáhla 5 cm. V průběhu trvalého sněžení se v odstraňování sněhu průběžně pokračuje. Sníh se ponechává na okraji MK.
4. Vlastníci místních komunikací, průjezdních úseků silnice a chodníků jsou povinni:
 - a) provést odstranění závad ve schůdnosti, především znečištění sněhem či náledím, na chodnících:
 - v pracovní dny do 8:00 hodin
 - ve dnech pracovního klidu do 9:00 hodin
 - v průběhu dne bez zbytečných odkladů přiměřeně ke vzniklé situaci
 - b) sjízdnost a schůdnost dalších MK a průjezdních úseků silnic bude zajišťována dle plánu zimní údržby pro dané období.¹⁾
5. Časové lhůty k zahájení prací při zimní údržbě jsou součástí operačního plánu zimní údržby zpracovaného dle vyhlášky č. 104/1997 Sb., kterou se provádí zákon o místních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Článek 4

Úseky místních komunikací, na nichž se pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí (neudržované úseky)

Tímto nařízením se vymezují úseky místních komunikací, na kterých se pro jejich malý význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňování sněhu a náledí, a to v rozsahu dle Přílohy tohoto nařízení.

Článek 5

Odpovědnost za škody vzniklé ze závad

Za škody vzniklé ze závad odpovídá vlastník silnice, místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice a chodníku²⁾.

Článek 6

Zrušuje se

Nařízení č. 10/2007 ze dne 3. 12. 2007, kterým se stanoví rozsah, způsob a lhůty odstraňování závad ve schůdnosti místních komunikací a průjezdních úseků silnic a vymezení úseků místních komunikací, na kterých se nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí na území městyse Budišov, Kundelov a Mihoukovice.

Článek 7

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení.

Ing. Ladislav Dokulil místostarosta, v. r., Petr Piňos starosta, v. r.

-
- 1) Plán zimní údržby místních komunikací v Budišově v aktuálním platném znění, je k nahlédnutí na Úřadu městyse Budišov.
 - 2) § 27 odst. 2, odst. 3 a odst. 4 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha k Nařízení č. 2/2009

Vymezení úseků místních komunikací, na kterých se pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje jejich schůdnost a sjízdnost odstraňováním sněhu a náledí.

Schodiště u bývalé sochy TGM

Schodiště u pomníku padlých

Komunikace v zámeckém parku

Tyto neudržované komunikace budou v zimním období označeny tabulkou: „Komunikace se v zimě neudržuje“.

Děni v městysi

Zámek

Kauza Budišov skončila – a jak se dalo očekávat, soud v podstatě potvrdil, že celá aféra byla uměle vytvořena (v daném okamžiku ovšem splnila svůj účel). V tomto článku však nebudeme řešit politické kauzy, protože náš čtvrtletník je apolitický, ale více se zaměříme na to, co po této kauze zbylo. Budova zámku měla v předchozím plánu jasně stanovené místo a měla se stát zdrojem zisků pro městys – a určitě by se i stala, protože několik studií proveditelnosti to potvrdilo.

V současné době je všechno jinak, protože jsme ne vlastní vinou přidělenou dotaci nezískali a projekt nemohl být realizován. Budišovu v důsledku toho zůstaly finanční závazky a náklady na údržbu zámku za městys také nikdo neuhradí. Určitou část nákladů je možné pokrýt z nájemného od Moravského zemského muzea, což ale nepokryje ani nejnnutnější potřeby řešení havarijního stavu části památky a zdaleka nepomůže s řešením dlouhodobějších plánů. Proto se starosta Piňos nejprve sešel s novým ředitelem MZM a ujasnil si další spolupráci (o tom jsme již informovali). Tím byla vyřešena základní otázka spolupráce s muzeem, ale to zámek využívá pouze částečně a nejhodnotnější části zámku (kaple a sala terrena) jsou v havarijním stavu, což předchází uživatel několik desetiletí neřešil. Městys nyní musí zajistit, aby nedošlo k totální devastaci těchto památek. Za tím účelem byly zpracovány odborné posudky obou částí zámku a na návštěvu byl pozván zástupce krajského úřadu zodpovědný za památky, náměstek hejtmána Ing. Tomáš Škaryd. Toto jednání vyvolané naším starostou je možno považovat za úspěšné, protože jsme získali příslib pomoci a ve spolupráci s úředníky kraje se připravuje s ministerstvem kultury žádost o dotaci na záchranu památky v havarijním stavu. Věříme, že tato mise bude úspěšná. Zámek ovšem potřebuje další kroky v cyklu oprav, například zásadní opravu krovů, který je napaden dřevomorkou, což je také podloženo zpracovanou studií. V historii totiž došlo pouze k výměně střešní krytiny a laťování, avšak stav trámů nikdo neřešil. Bohužel i tento problém zůstal současnému vedení městyse. Výčet problémů by tímto určitě nekončil, protože v havarijním stavu jsou i okna a sochy na nádvoří, na kterých také zapracoval zub času a v historii chybějící údržba. Některé části předzámčí jsou rovněž ve stavu neumožňujícím jakýkoliv odklad oprav.

Co s tím dál? Vedení městyse uvažuje o dalším postupu. Je zde několik cest a jejich kombinace by měla vést ze současné svízelné situace. Z rozpočtu obce a nájemného

budeme nadále hradit nejnütnější opravy a pokusíme se intenzivně žádat o dotační prostředky. Obě tato řešení již byla zahájena a pracuje se na nich. Příkladem může být 1. etapa obnovy aleje v zámeckém parku.

Další cestou, která se jeví jako možná, je i komerční využití těch prostor zámku, které MZM nepotřebuje. Nutno podotknout, že na tom jsme se s MZM shodli a budeme usilovat o další využití v „estetické“ shodě se současnou sbírkou MZM. Věříme, že se tyto záměry podaří a zámek Budišov bude mít jméno a pověst, která mu historicky patří.

Změna formy placení likvidace odpadu

Motto: Proč má někdo bezplatně nasypat odpad (v lepším případě do obecního kontejneru, v horším případě do lesa) a jiný zaplatit za popelnici?

Zastupitelstvo městyse v době vydání tohoto zpravodaje zřejmě bude řešit změnu ve formě plateb za nakládání s odpady.

Po vzoru dalších obcí přechází na platbu za osobu a rok, podobně jako stočné. To znamená, že každý obyvatel s trvalým pobytem v Budišově zaplatí fixní částku na rok (např. 350 Kč) za nakládání s odpady (zastupitelstvo při svém jednání bude jistě zvažovat různé další návrhy a alternativy, např. úlevy pro četnější rodiny nebo pro občany, kteří nebydlí v Budišově celoročně). Městys následně zajistí odvoz těchto odpadů, ať popelnic, nebo kontejnerů, nebo bude hradit provoz sběrného dvora (za tuto službu se platí a ostatním obcím se náklady přefakturuji).

Co se tedy pro občana Budišova změní? Bude platit KAŽDÁ osoba na rok, čímž například u čtyřčlenné rodiny, která platila za jednu popelnici 1600 Kč ročně, bude platit v budoucnosti čtyřikrát 350 Kč, dohromady 1400 Kč. Taková rodina tak může ušetřit proti současnosti 200 Kč. Neušetří ti, kteří za odvoz odpadu neplatili. Přínosem tohoto systému je, že se do plateb za odpad zapojí všichni obyvatelé Budišova, protože každý z nás nějaký ten odpad vytváří.

Jen pro informaci: V minulosti mělo paušálně vyváženou popelnici ze 400 čísel popisných jen 134 domů!! Samozřejmě, že ostatní mohli využívat formu zakoupení nálepky na jednotlivý vývoz (ta příliš využívána nebyla) nebo použít služeb sběrného dvora, ale za jeho provoz městys také platí. Všichni víme, že mezi námi byli i takoví, kteří odpad likvidovali pro ně „bezplatně a jinak“!! Na závěr nutno podotknout, že tento článek popisuje pouze **návrh**, jehož schválením se v současné době zabývá zastupitelstvo.

Zaizolování kotelny v DPS

V kotelně budově DPS došlo k zaizolování rozvodu tepla tak, aby došlo k úspoře energií. Je to názorný příklad, jak lze dlouhodobě uspořit prostředky za použití relativně malých nákladů.

Technika pro Budišov

Změna „chodníkového“ zákona vedla obce a města k různým reakcím a opatřením. Náš městys si rozhodně nevzal za vzor některá větší města, která tento problém vyřešila

po svém – stanovila lhůtu na odklizení sněhu na 90 dní, kdy snad za ně tuto záležitost vyřeší znovu sami občané, nebo až jarní sluníčko.

Budišov má vypracovaný plán zimní údržby komunikací včetně časového plánu. Údržba obecních cest bude zajištěna prostřednictvím objednané služby od ZD Budišov. Pro údržbu místních chodníků bude využíván nový malotraktor, který byl pořízen na práci v lese i na údržbu místních komunikací.

Zástupci městyse i Technické služby Budišov se budou snažit novou situaci zvládnout, ale jednoduché to nebude. I při dodržení plánu úklidu, který je možné vidět na úřadě městyse, nebude možné uklidit všechno najednou. Proto bude třeba pochopení občanů. Ti z nás, kterým to nečiní potíže, mohou svému městysi také někdy pomoci a uklidit ten chodník před svým domem. Dělalí jsme to celá léta z donucení s vědomím odpovědnosti, proč bychom to pro sebe i své spoluobčany neudělali dobrovolně. Městys pak bude moci zařídít rychleji úklid těm, kdo to potřebují nejvíce a sami nemohou.

starosta, radní a zastupitelé městyse Budišov

Poděkování za reprezentaci městyse

Stalo se již tradicí, že na stránkách našeho zpravodaje děkujeme všem, kteří se nějakým způsobem zaslouží o propagaci a zviditelnění našeho městyse. Jsem velice rád, že mám tuto příležitost v tomto čísle, a to dokonce několikrát.

Jak jsme si již zvykli, o propagaci Budišova na mezinárodní scéně se skvěle stará náš atlet Petr Svoboda, letošní šestý překážkář na mistrovství světa, a proto bych mu rád pogratuloval k jeho dalšímu úspěchu – druhému místu v anketě Atlet roku (stal se tím i prvním mužem české atletiky roku 2009).

GRATULUJEME

Druhé poděkování míří taktéž do resortu sportu, kde standartně a dlouhodobě na krajské úrovni dobře reprezentují fotbalová družstva FC Budišov-Nárameč. Dovolte, abych našim fotbalistům všech věkových kategorií i těm, kteří jejich činnost řídí a zajišťují, poděkoval za reprezentaci obou „fotbalově spojených“ obcí a popřál hodně sportovních úspěchů.

Rád bych vzpomenul a vyzvedl i dlouhodobou práci organizace, která si říká „Budišovské ženy a jejich příznivci“ a která pravidelně organizuje akce pro děti i pro dospělé. Je třeba vnímat, kolik lidí z Budišova i okolních obcí za tu dobu, co probíhalo dýňobraní, čarodějnice, mikulášská nadílka a další akce, náš areál „Pod Hrázkou“ navštívilo a dobře se pobavilo.

Na závěr chci poděkovat našim chovatelům za bezvadnou organizaci krajské výstavy DHZ. Zvládli tento nelehký úkol se ctí a i mezi chovateli zvýšili povědomí o městysi Budišov.

Jménem rady městyse Budišov starosta Petr Piňos

O zákazu vstupu do budišovského zámeckého parku

V letošním roce možná některé občany i návštěvníky Budišova překvapil vyhlášený zákaz vstupu do budišovského parku u zámku. Stalo se tak na základě pádu tří stromů a několika velkých větví, přestože nevál žádný extrémní vítr (informovali jsme o tom v minulých dvou číslech zpravodaje). Všechny stromy byly v naprosto havarijním stavu. A další množství dřevin v zámeckém parku je již ve stavu, kdy jim nezbyvá, než spadnout. Na příkladu Zlína víme, co to může znamenat.

Budišovské zastupitelstvo se rozhodlo nečekat, až se stane něco našim občanům, a nechtělo také mít nadlouho nepřístupný park. Proto se rozhodlo pro obnovu zámeckého

parku a zahájilo její první etapu, pro kterou byl na základě posouzení odborníků vypracován projekt, získány dotace a potřebná povolení a podklady (Úřad městysu Budišov, inspekce životního prostředí Havlíčkův Brod, odbor výstavby a památkové péče Městského úřadu Třebíč, Národní památkový ústav Telč, dendrologická analýza – autorizovaný inženýr Ing. Eva Damcová) a revitalizace parku začala.

Bohužel, v této části parku od zámeckých budov k domku zahradníka byly podle odborníků téměř všechny stromy označeny za neperspektivní, takže z celé aleje mnoho nezbylo.

Na dalších obrázcích je vidět výsledek celého projektu. Další terénní úpravy budou následovat na jaře po vyschnutí půdy.

V dalším čísle zpravodaje podrobněji popíšeme projekt i s hodnocením celkového výsledku po úplném dokončení.

Za zastupitelstvo městysu Petr Piňos a Ing. Ladislav Dokulil

Nové kontaktní informace městyse Budišov

Oznamujeme, že od 1. 8. 2009 používáme nové e-mailové adresy
a původní ou.budisov@horacko.cz **1. 1. 2010 přestane fungovat.**

Nové adresy:

Městys

Petr Piňos

Marie Zedníčková:

Pavla Piňosová:

Radka Váňová:

Kristýna Hortová:

Technické služby:

obec@mestysbudisov.cz

pinos@mestysbudisov.cz

zednickova@mestysbudisov.cz

pinosova@mestysbudisov.cz

vanova@mestysbudisov.cz

hortova@mestysbudisov.cz

technickesluzby@mestysbudisov.cz

starosta@mestysbudisov.cz

matrika@mestysbudisov.cz

ucetni@mestysbudisov.cz

sekretariat@mestysbudisov.cz

stavebniurad@mestysbudisov.cz

ZPRÁVY

Dýňobraní 2009

I letos jsme neděli před svatým Václavem mohli strávit (a určitě mi dáte za pravdu, že příjemně) Pod Hrázkou na Dýňobraní. Nechce se věřit, ale tento rok už po desáté. Na mysl se mi vrací vzpomínky na úplně první oslavy plodů podzimu. „Ve Znojmě mají vinobraní, co si takhle udělat dýňobraní?“ pronesl někdo. „Každý uděláme něco z dýně a zasoutěžíme si.“

Když něco z dýně, tak třeba sluníčko, napadlo mě. Moc jsem si s tím hlavu nelámala. Ale když jsem svůj výtvar nesla Pod Hrázku, koulila jsem očima a skoro jsem se styděla, že jsem to odbyla. Mnoho z účastníků pojalo tento úkol velkolepě. Nikdy by mě nenapadlo, co všechno se dá z obyčejných dýní, cuket, mrkví a všeho, co na podzim najdete v přírodě, udělat. A musím říci, že i po deseti letech je pořád na co koukat. Dnes,

protože jsem už těch exponátů viděla přece jenom hodně, oceňuji spíše nápad než provedení. Pokud si vzpomínáte, byly dřív vystavované výrobky rozděleny na dětské a dospělácké. Postupem času se tyto dvě kategorie spojily, protože děti často ve svých nápadech a šikovnosti dospěle předčí.

V neděli 27. října na nás zase z nebe koukalo sluníčko a přilákalo Pod Hrázku poměrně dost lidí. Uvítal je tam moderátor Drahoš Menčík, který nás provázel celým programem. Musím přiznat, že do dění nebyl příliš zasvěcen, ale vždy dokázal z nenadálé situace vybrousit příjemným humorem a vtipem sobě vlastním, za což mu patří velký dík.

Po přivítání a další nové básni, která zase opěvovala dýně, nám přinesly prapor, jehož vyvěšení zahajuje dýňové odpoledne, tentokrát mladší přízravnice Svazu žen (některé z nich při prvním Dýňobraní nebyly ani na světě). Pak jsme si před zimou mohli protáhnout těla při rozcvičce a nácvičku hiphopového tance. Následovala reklama, jak v televizi Pramen zdraví – Dýňobraní. Byly odměněny všechny děti, které vystavovaly nějakou dýni. Dalším na programu byl klip Sluníčko a pojídání bramborových šišek. O tom, že ženy vydrží více, přesvědčila i nejmladší účastnice tohoto závodu, která první a snad jako jediná snědla všechny šišky s kadlátky, jak se u nás říká. Stejný závod si vyzkoušeli i dospělí. Mezi poslední čísla patřila módní pyžamová show. Bylo vidět, že v některých domácnostech se ve skříních ukrývají hotové poklady. A jako každý rok náš městys navštívila známá hvězda, tentokrát přijela Dolly Buster. Myslím, že mnohým mužům (i ženám) vylézaly oči z důlku při pohledu na její vnadnou postavu. Po jejím dynamickém vystoupení přišlo na řadu vyhlášení výsledků. Už na začátku programu vzbudily rozruch oživlé Dýně. Přišly, sedly si ke stolečku, pily víno a mlčely. A protože byly kouzelné a mnohé trápila zvědavost, kdo se za nimi skrývá – zvítězily. Určitě si vítězství zasloužily i svoji vytrvalostí. Nést na ramennou skoro dvě hodiny těžkou dýni dá zabrat. Poté jsme se s Hrázkou a dýněmi opět na rok rozloučili.

Jak jsem psala, odpoledne se vydařilo, kdo přišel, myslím, že nelitoval. Děkuji svatému Václavovi, že nám seslal krásné počasí a dobrou náladu a doufám, že nám za rok požečná znovu. Snad na shledanou v dalším dýňovém desetiletí.

Veronika Ležáková

Krajská výstava drobného zvířectva

Ve dnech 10. a 11. října se v budišovském chovatelském areálu uskutečnila krajská soutěžní výstava okresů kraje Vysočina v odbornostech králíci, holubi a drůbež. Současně probíhala soutěžní výstava o putovní pohár Městyse Budišova a krajská výstava koz a ovcí.

V neděli dopoledne, za přítomnosti tajemníka kraje Vysočina pro oblast zemědělství, pana Ing. Josefa Matějka, přebírali jednotliví vystavovatelé vítězné poháry a čestné ceny (bylo jich 77), které předávali starosta městyse, pan Petr Piňos, místostarosta Mgr. Zdeněk Smrček a předseda základní organizace, přítel Josef Dobrovolný.

Tato výstava, kterou za nepříliš příznivého počasí navštívilo 700 dospělých návštěvníků (děti měly vstup zdarma) se v Budišově konala již potřetí a stala se oslavou 45. výročí založení místní organizace. V této souvislosti stojí za zmínku, že Ladislav

Pospíšil a Vladimír Musil z Kojatína, kteří stáli u zrodu této organizace, jsou jejími členy dodnes.

Výsledky soutěže a bodové rozdíly byly velmi těsné, úroveň a kvalita vystavených zvířat je vždy velmi vysoká, jelikož zde vystavují nejlepší chovatelé z celého kraje, kteří vystavují jak na různých celostátních a klubových výstavách, tak i na výstavách v zahraničí.

První místo v krajské soutěžní výstavě, a tím i právo držet tento rok putovní pohár, získal okres Jihlava, druhé Havlíčkův Brod, třetí Třebíč, čtvrté Pelhřimov a pátý skončil okres Žďár nad Sázavou. Patnáct posuzovatelů, kteří zvířata posuzovali a hodnotili, bylo s kvalitou zvířat a organizací výstavy velmi spokojeno. Ke zdárnému průběhu soutěžní výstavy přispěli i žáci Střední zemědělské a veterinární školy v Třebíči, kteří v rámci praktického výcviku nosili zvířata, zapisovali a sečítali výsledky.

Soutěžní výstava o putovní pohár městyse přinesla toto pořadí:

V odbornosti králíci zvítězil přítel František Kašpar z Třebíče, druhé místo obsadil přítel Josef Hort ze Sedlece, třetí přítel Vojtěch Pelán z Jihlavy. V drůbeži získal první místo přítel Alois Sedlák z Budišova, druhé přítel Miloslav Procházka z Luk nad Jihlavou, třetí Leoš Hort ze Želetavy. V odbornosti holubi získal první místo přítel Josef Dobrovolný z Třebíče, druhé přítel Karel Štěpánek z Jackova a třetí Ing. Miloslav Jindra z Chotěboře. Přítel Sedlák v odbornosti drůbež a přítel Josef Dobrovolný v odbornosti holubi získali putovní pohár potřetí za sebou, čímž jim zůstal natrvalo. V odbornosti králíci zvítězil vždy jiný chovatel, čímž se tato soutěž stává ještě zajímavější.

Krajská výstava koz a ovcí, vzhledem k nepříznivému počasí, nesplnila očekávání, jelikož většina chovatelů zvířata nedodala.

Záměrem uspořádat výstavu v takovém rozsahu si místní organizace dala laťku hodně vysoko, zvláště s ohledem na svoji členskou základnu. K dnešnímu dni má pouze 22 členů vesměs důchodového věku, pro něž úspěch výstavy byl tou nejlepší odměnou za námahu a obětavost spojenou s její organizací a uskutečněním vůbec. Úspěchem je i velký zájem chovatelů o vystavování v Budišově, o čemž svědčí pořádání celostátních klubových výstav (pro příští rok projevíly zájem dva speciální kluby).

Výstava skončila a nelze než se těšit na příští, neboť jediné touto cestou mají chovatelé možnost pochlubit se svými celoročními výsledky, které mohou návštěvníci na jedné straně obdivovat, a na druhé straně může výstava vyvolat zájem o tuto bohubilou činnost především u mladých.

Josef Dobrovolný

Budišovští chovatelé vystavovali

Tři členové zdejší základní organizace, Josef Diviš, ing. Jaromír Dobrovolný a Josef Dobrovolný, prezentovali budišovskou organizaci na 26. evropské výstavě drobného zvířectva, která se koná jednou za tři roky, tentokrát byla v Nitre na Slovensku. Bylo zde vystaveno více než dvacet dva tisíc zvířat a to králíků, holubů, drůbeže, morčat, exotů a kanárů z 25. států Evropy.

Vystavili tam celkem 20 kusů králíků, holubů a drůbeže. Téměř všechna zvířata dosáhla velmi dobrého ocenění a ing. Dobrovolný získal pohár na nejlépe oceněnou slepici národního plemene. Vystavenými zvířaty prezentovali nejen svoji organizaci, ale i celý třebičský okres, neboť z celého okresu vystavovali pouze čtyři chovatelé.

Josef Dobrovolný

Sběrový den

V Budišově a spádových obcích proběhl 21. října 2009 již 5. SBĚROVÝ DEN.

Celkem bylo sebráno 4,38 t starého papíru, za který jsme získali 2190 Kč. Tyto prostředky budou využity k dovybavení učeben nádobami na tříděný odpad.

Děkujeme všem občanům, kteří nám papír poskytli. V druhé polovině dubna 2010 budeme tuto úspěšnou akci opakovat a budeme rádi, když nám starý papír opět poskytnete ve stejném nebo ještě lépe ve větším množství.

Kromě nádob na běžně tříděný odpad máme ve škole v rámci programu RECYKLOHRANÍ přistaveny nádoby na drobné elektrospotřebiče (vysloužilé mobilní telefony, klávesnice, počítačové myši, fény, holicí strojky, žehličky apod.) i box na vybité baterie. Vše k nám můžete přinést nebo poslat po dětech. Ještě jednou velký dík.

Za žáky a kolektiv pracovníků školy L. Langová

Biřmování v Budišově

Pro věřící v budišovské farnosti byla sobota 10. října 2009 velkým svátkem. 22 mladých lidí přijalo z rukou brněnského biskupa Mons. Vojtěcha Cikrle svátost biřmování. Otce biskupa, který byl v Budišově po 19 letech (mezitím 2× biřmoval generální vikář Mons. Mikulášek), přivítali P. Novák, P. Janoušek a starosta Piňos.

PERSPEKTIVA aneb učíme se s projekty II

Základní škole v Budišově se podařilo získat finanční prostředky z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, podporovaného z ESF EU a státního rozpočtu ČR pro projekt PERSPEKTIVA aneb učíme se s projekty II.

Projekt je zaměřen na navrhování a provádění reforem systému vzdělávání a odborné přípravy s cílem rozvíjet zaměstnanost, na zvyšování významu základního a odborného vzdělávání a odborné přípravy na trhu práce a neustálé zlepšování dovednosti vzdělávacích pracovníků s ohledem na inovace a znalostní ekonomiku, s celkovým rozpočtem 2 332 tisíc Kč (85% ESF EU, 15% státní rozpočet ČR).

Cílem projektu je realizovat školní projekty, které cíleně rozvíjejí průřezová témata a klíčové kompetence ŠVP ZV Budišov vzhledem k reálným podmínkám regionu a zlepšovat kvalitu vzdělávání.

Prostředkem k realizaci školních projektů je nejen vybudování multimediální učebny, ale také další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Projekt byl zahájen 1. 11. 2009 a jeho ukončení je předpokládáno 31. 5. 2012.

Do realizace projektu jsou zapojeni všichni pedagogičtí pracovníci ZŠ Budišov. Velký dík patří p. Procházkovi, p. Janové a p. Smrčkové, kteří zpracovali veškeré podklady pro předložení žádosti. Stejný dík patří vedení školy za podporu tohoto projektu a také obecnímu úřadu městyse Budišova za vstřícnost a finanční podporu při stavebních úpravách multimediální učebny.

Za kolektiv pracovníků ZŠ Budišov L. Langová

Z HISTORIE

Budišovské obchody II

Jako příslušníci generace pamětníků meziválečného období si vybavujeme z dětství různé stránky života v Budišově. Nyní se pokusíme na přání redakce o pár obrázků obchodů a obchůdků, které v té době v Budišově existovaly. Myslíme tím ty „s pultem“.

U Robotků

Už je nás asi málo, kdo si ho pamatujeme. Trafika. Byl to, pokud se nemýlíme, dům č. 68, druhý od rohu „Ulice“ vedle Hedejova sedlářství, směrem do Sedlácké čtvrti. *) Úzký domek, otočený štítem do návsi, v němž se do malého obchodu vcházelo po několika schodech. Příchozího oznámil zvonek na dveřích. Vzápětí se objevil někdo ze tří obyvatel. Buď to byl sám pantáta Robotka, nebo jeho žena, či dokonce sestra pana Robotky. Tak tam žili. Nedílnou součástí rodiny byl i malý pes, který měl v nejasném rodokmenu určitě nějakého ratlíka a mopslíka, protože byl drobný a měl vyvalené oči. A hodně štěkal, jak to dělávají malí psi ze strachu. Podle kapsy kuřáka prodávali Robotkovi i cigarety po menším počtu než 10. Paní Robotková měla k tomu účelu nařezané kousky novin a do nich těch pár cigaret pečlivě balila. Když se člověk na ni zadíval, všiml si, že nosila šátek uvázaný jinak než v tu dobu většina budišovských žen. Tak nějak rovně, těsně nad očima. A ty oči měla tmavé a velké. Ať je nám odpuštěno, ale v tu chvíli jí byl ten jejich pejsek trochu podobný. Pantáta Robotka byl štíhlý a jeho sestra jakbysmet. Ne náhodou se jí říkalo Jehla. Obchod byl specializovaný. I když v těch dobách si nějaké to kouření dopřál leckterý chlap, není jisté, jestli by je obchod uživil.

U Robotků

Měli i malé hospodářství. Pantáta Robotka vlastnil navíc jednoho hubeného a asi už dost starého koně. K němu měl bryčku. Časem na tu bryčku nechal vybudovat jakousi nástavbu, aby dovnitř nepršelo. V bryčce vozíval pana faráře, Mons. Augustina Kratochvíla, do okolních obcí k vyučování náboženství. A také jezdili „s Pánem Bohem“, tedy k poslednímu pomazání umírajících nebo těžce nemocných. Pana faráře oslovoval zásadně „pane rado“, protože Msgr. Kratochvíl byl církevním radou (a také členem Královské české akademie věd a umění, protože se věnoval vědecky historii).

Ve spojitosti s funkcí farního kočího se o panu Robotkovi vyprávěl příběh. Starý koník kráčel většinou velmi zvolna. Pana faráře někdy ta pomalá jízda ukolébala. Když samotnému pantátovi připadala jízda už příliš pomalá, chtěl koně trochu popohnat. Dříve, než švihl bičem, upozornil: „Pane rado, pozor, já čibnu“. Koník sebou trhl a přidal do kroku. Jednou ale pantáta „čibl“ nějak moc, kůň se lekl a všichni skončili ve škarpe. Událost putovala Budišovem, zvláště po hospodách, jako anekdota.

Nemůžeme si odpustit ještě jednu příhodu, která se této trafiky týká. V domě č. 42 vyrůstalo na konci 19. století pět synů. Jeden z nich byl zvláště sportovně zdatný. Prý uměl chodit po špičkách plotových planěk bosou nohou jako provazochodec. Jednou měl svému otci donést od Robotků tabák. Se svými bratry se vsadil, že dojde tam i zpět ve stoji po rukách. Tak se i stalo. Výkon to byl mimořádný. Ještě že doprava byla v té době na silnici v Budišově tak řídká.

*) Podle několika pamětníků prý mezi Robotkovými a Hedejovými býval ještě jeden malý domek, ve kterém tehdy bydlela starší porodní asistentka. Jiní to popírají.

Michálkovo pekařství a Hedejovo sedlářství

Když už byla řeč o Robotkově trafice, zmíníme se o dvou dalších obchodech, které stály velmi blízko.

Pekárna pana Antonína Michálka stála „jednou nohou“ přímo v Pekařském rybníku, který vlastně dostal jméno podle ní. Její obrázek byl otištěn v Budišovském zpravodaji č. 2/2009. Antonín Michálek byl veselý člověk s dobráckým pohledem. Pamatujeme si například na průvod alegorických vozů při výročí povýšení Budišova na městečko v roce 1938. To pan Michálek, jako obvykle s ruměncem ve tváři a na nose, seděl rozkročmo na kapotě nákladního auta (značku a majitele už nepamätujeme) a vykřikoval k potěše okolí: „Jau jau, to to pálí!“

V obchodě to vonělo čerstvě upečeným chlebem. Když ke kupujícímu nevyšel sám pekař, pak to byla jeho žena. Měla vyšší postavu a výrazně tmavé obočí. Při vstupu si ještě utírala do zástěry ruce od mouky či kvásku. Ve srovnání s jejím manželem působila vážným dojmem. Když jeden z autorů této vzpomínky přijížděl jako malý kluk na prázdniny, byl při každém prvním nákupu chleba a rohlíků (ty byly výtečné!) potutelně se usmívajícím panem Michálkem dotázán, jestli je ještě svobodný. Více než příchozího tím asi dráždil svou jedinou dcerku Drahušku. Ta, na svůj věk vždy o něco větší a hubená, se někdy objevila za dveřmi. Tím se pekař bavil na začátku prázdnin několik let.

Hedejovo sedlářství, v popředí zleva: Josef Krejčí, Bohumír Eichler a ?

Tonda Michálek, jak mu říkali vrstevníci, měl jednu slabost: karty. Uměl nejen mariáš, ale například i taroky. K těm byl občas pozván panem poštmistrem Guthem, panem doktorem Kepřtem a ještě panem Janem Manem „Z kopečka“, který byl vyhlášeným specialistou na taroky. Pan Michálek netušil předem, do čeho jde. K ránu se pak obvykle smutně vracel domů s prázdnou kapsou.

Michálkovo pekařství

Sedlářství bylo přímo v rohovém domě mezi Sedláckou čtvrtí a Ulicí. Dům koupil v roce 1925 Jan Hedeja, sedlář, od dědiců Friedmannových. Vcházelo se do něj po několika schodech. Na tento obchod (ano, měl i pult) si pamatujeme proto, že před vchodem visival na háku nový koňský chomout. Uvnitř se měly oči na co dívat: koňské postroje, řemení různé délky a síly, sedla a jiný materiál. Pan Hedeja, spíše menší a podsaditý postava, byl nejen sedlář, ale i velmi zdatný čalouník. Uměl totiž vyrobit i kvalitní postelové matrace, které vycpával mořskou trávou k tomu účelu objednanou. Nebudeme se mýlit, budeme-li se domnívat, že po více než 100 letech ještě v nějaké domácnosti existují.

PZ

Franz a Karel Budischowští

Před časem nám jedna z našich čtenářek, budišovská rodačka Ing. Marie Trkalová (roz. Eichlerová), poslala článek z časopisu Profit o bratrech Franzi a Karlovi Budischowských. Text zůstal založen v archívu a na světle se ocitl nedávno, při hledání úplně jiných materiálů. To, co mě zaujalo, bylo příjmení obou bratrů a zmínka o tom, že členové rodiny Budischowských pocházeli pravděpodobně z moravského Budišova. Tyto dva údaje mě přiměly vrátit se o několik století nazpátek a pátrat v budišovské historii, jestli se zde neobjeví zmínka o rodu Budischowských, či Budišovských. Při procházení dat jsem nakonec několik strohých údajů objevil.

Majitelem panství byl v roce 1240 Budiš z Budišova. Od roku 1298 se objevuje název obce Budischow. V roce 1398 se majitel panství Budiš z Budišova spojil s knězem

Adamem z Popovic a roku 1406 byl Budiš z Budišova pohnán Bludem z Kralic a Artlebem z Říčan za 150 kop, slíbených za Jindřicha z Meziříčí.

První písemná zpráva o budišovském kostele pochází z roku 1414, kdy Budiš (z rodiny pánů z Lomnice) se svou chotí Kateřinou rozšířili chrám o kapli sv. Gotharda. Zde se musíme vrátit do roku 1407, kdy se Budiš z Budišova účastní s moravskými pány výpravy českého vojska na pomoc Vladislavovi II., polskému králi, proti moci německého řádu, která vyvrcholí v roce 1410 bitvou u Grünwaldu (Tannenbergu). Z Pruska si Budiš z Budišova v roce 1411 přivádí již zmíněnou Kateřinu z Czygelheimu. V roce 1415 pojišťuje 25 kop na Budišově manželce a téměř roce se spolčuje s Dobešem z Meziříčí, který se v roce 1420 stává majitelem panství.

Zde stopa Budiše z Budišova končí. Z dochovaných záznamů se nedá dokázat, zda jsou Franz a Karel Budischowští potomky Budiše z Budišova. Připusťme, že ano – snad se postupem času podaří toto odvážné tvrzení potvrdit či vyvrátit.

Karel Budischowsky

František Budischowsky

Kdo to tedy byli bratři Franz a Karel Budischowští? Jednou větou by se dalo říci, podnikatelé v oblasti koželužského průmyslu, který měl v českých zemích dlouholetou tradici. Primitivní metody činění kůžem a tukem nahrazuje koncem středověku efektivnější zpracování kůže pomocí kůry. Vznikají první manufaktury, které se v průběhu 19. stol. rozrostly ve velké dílny a později v moderní továrny. Jedním z nejvýznamnějších středisek tohoto průmyslu se postupně stala Třebíč. Byly zde tři velké koželužské manufaktury. Jedna patřila Hasskům, druhá rodině Subaků a třetí Budischowským.

A právě z této rodiny Franz a Karel pocházeli. Její členové se v Třebíči usadili počátkem 17. století. Tehdy se ještě psali Budišovští, později se poněmčili. Prvním doloženým koželuhem z rodiny byl Řehoř, samostatně podnikat začal pravnuk Nicolaus. Jeho potomci firmu rozšiřovali, až se z ní stala klasická koželužská manufaktura. Koncem 18. stol. přebírá vedení podniku Johann Anton Budischowsky. V té době patřila koželužna k předním zpracovatelům kůží na Moravě. V roce 1833 získali firmu jeho

synové Franz (1808–1885) a Karel (1810–1884), kteří se narodili v Třebíči. Časem mezi nimi došlo k neshodám, které vyvrcholily v roce 1835, kdy se Karel od bratra odtrhl a osamostatnil se (rozchod bratří však nebyl absolutní, společně se např. podíleli v roce 1836 na stavbě větrného mlýna, který dodnes tvoří jednu z dominant Třebíče, v němž se nemlela mouka, ale smrková kůra na činění kůží v místních koželužnách). V roce 1842 kupuje bývalý Padrtův mlýn v Třebíči-Borovině, který přebudovává v novou koželužnu, která se stává největší koželužskou manufakturou v kraji. Stalo se tak díky neustálé modernizaci výroby. Karel Budischowsky byl jedním z prvních podnikatelů na Moravě, kteří instalovali do závodu parní stroj. Roku 1853 továrna zakoupila i stroj na štípání kůže, který umožňoval rozříznout kůži naplocho na dvě části. Zpracovávali i kůže pocházející z indického divokého skotu. Díky těmto aktivitám se firma zařadila mezi nejmodernější podniky celé habsburské monarchie. Odrazila dokonce i nápor Američanů, kteří kolem roku 1870 zaplavili trh buvolími kůžemi.

Třebíčský mlýn v 80. letech 20. století

Roku 1871 vstoupili do podniku Karlovi synové Johann a August a firma se přejmenovala na Karl Budischowsky & Söhne a jejím sortimentem byla vojenská výbava, kterou továrna zásobovala celou Evropu. Díky těmto zakázkám přežil podnik i velkou hospodářskou krizi v 70. letech 19. století (ta naopak postihla konkurenční závod bratra Franze, který v roce 1918 splynul s firmou bratra Karla). V této době se hlavním šéfem firmy stal Johann Budischowsky, pod jehož vedením dosáhla firma největšího rozkvětu, který trval i po přesunutí hlavního sídla podniku v roce 1910 do Vídně.

Začátkem první světové války se ve Zlíně objevil silný konkurent Tomáš Baťa. Porážka Rakouska v roce 1918, rozpad monarchie a zavedení cla přinesly podniku velké ztráty. Firma se ocitla v krizi. Roku 1919 se stala součástí koncernu Moravské banky a všichni členové rodiny Budisowských z ní do konce roku 1928 vystoupili.

Továrnu roku 1931 získal Tomáš Baťa, který zpracování kůže zastavil a stroje si odvezl do Otrokovic. V Třebíči začal s výrobou punčoch a ponožek. Ta pokračovala i po druhé světové válce, kdy podnik nesl název Závody Gustava Klimenta a později BOPO. Po roce 1989 se firma stala akciovou společností a v roce 2002 skončila v konkurzu.

Tím končí historie rodiny, jejíž příjmení je spjato s městysem Budišov.

Zpracováno podle textu Roberta Šimka Karel Budischowsky S kůží na trh!, Profit 38/2007

Poděkování Ing. Marii Trkalové za zaslání článku.

Karel Pavlíček

Budišovská kronika 1924–1950 – Výpisky I

Seznam majitelů domovních čísel v roce 1924

1. Zámek – Dr. Richard Baratta – Dragono	38. Tesař Karel, domkař
2. Dvůr – Dr. Richard Baratta – Dragono	39. Kratochvíl Jan, krejčí
3. Ovčárna – Dr. Richard Baratta – Dragono	40. Krejčová Josefa, domkařka
4. Bednárna – Dr. Richard Baratta – Dragono	41. Michálek Antonín, pekař
5. Kovárna – Dr. Richard Baratta – Dragono	42. Man Jan, stolař
6. Souček Jaroslav, hostinský a řezník	43. Tesař František, domkař
7. Chyba Antonín, listonoš v. v.	44. Jelínek Jakub, rolník
8. Tesař Antonín, rolník	45. Průšová Marie
9. Mejzlík František, rolník	46. Bäck Richard, obchodník
10. Čech Karel, rolník	47. Kostelecký Jan, hostinský, řezník, rolník
11. Toufar Stanislav, rolník	48. Böhmová Leopolda, vdova po nadlesníku
12. Obec Budišov, nová škola, hasičská budova	49. Honzák Jan, domkař
13. Pochop Jan	50. Farní beneficium
14. Nováček Ferdinand, dělník na dráze	51. Panský chorobinec, Dr. Richard Baratta
15. Tůma Karel, dělník na dráze	52. Man František
16. Pavlíček Jakub, rolník	53. Král Karel, listonoš
17. Chyba Josef, rolník	54. Pospíšilová Terezie, domkařka
18. Chyba Karel, rolník	55. Malý Jan, rolník
19. Kotačka Václav, rolník	56. Haláček Cyril
20. Nejedlý Jan, rolník	57. Hnízdilová Františka, domkařka
21. Dobrovolný František, rolník	58. Nováček Karel, rolník
22. Nožička Jan, rolník	59. Káfuněk Alois, rolník
23. Machát Vincenc, domkař	60. Zezula František, rolník
24. Soukup Josef, zřízenec na dráze	61. Kašpar Karel, rolník
25. Zejda Karel, domkař	62. Hladký František, rolník
26. Doležal Josef, tesař	63. Pospíšil Štěpán, rolník
27. Šlesinger Rudolf, domkař	64. Lysý Jan, rolník
28. Dokulil Maxmilián, dělník na dráze	65. Chyba Josef, rolník
29. Macek František, domkař	66. Škarek František, kovář
30. Chyba Augustin, dělník na dráze	67. Pospíšil František, rolník
31. Macek Tomáš	68. Robotka Antonín, obchodník s mlékem
32. Slabý Metoděj, kovář	69. Hedeja Jan, sedlák
33. Zedníčková Antonie, rolnice	70. Pavlíček Jan, rolník
34. Rousová Antonie, rolnice	71. Nováček Antonín, rolník
35. Toufar Alois, domkař	72. Zezula Josef, rolník
36. Zejda Antonín, domkař	73. Tůmová Josefa
37. Machát Josef, rolník	74. Bednář František; domkař, Kundelov

75. Chyba Josef; domkař, Kundelov
76. Dr. Richard Baratta; lihovar, Kundelov
77. Klusáček Cyril; domkař, Kundelov
78. Pospíšilová Helena; domkařka, Kundelov
79. Rybníček Antonín, domkař
80. Voneš Matěj, krejčí
81. Pospíšil Julius, obchodník smíš. zboží
82. Dr. Richard Baratta, dvůr Holeje
83. Žák Antonín; domkař, Kundelov
84. Vít František; domkař, Kundelov
85. Vít Josef; domkař, Kundelov
86. Horký Josef
87. Nováček Cyril; obuvník, Kundelov
88. Vít František, domkař
89. Večeřová Kateřina
90. Vrba František
91. Škoda Valentin, řezník a hostinský
92. David Jan, stolař
93. Šlesingr Josef, obchodník
94. David František, obuvník
95. Jaroš Cyril, kolář
96. Dr. Richard Baratta, Věterák
97. Křivý František; domkař, Kundelov
98. Křivý František; domkař, Kundelov
99. Bačák Cyril
100. Janšta Jan
101. Chalupa Václav; domkař, Kundelov
102. Zejdová Marie, Kundelov
103. Dr. Richard Baratta, obydlí úřednické
104. Dr. Richard Baratta, zahradníkův dům
105. Dr. Richard Baratta, panská restaurace
106. Dr. Richard Baratta
107. Dr. Richard Baratta
108. Dr. Richard Baratta
109. Podsedníková Amálie
110. Škola
111. Dr. Richard Baratta; stará škola, obydlí deput.
112. Krátká Marie, domkařka
113. Dr. Richard Baratta, obydlí pro dep.
114. Zezula Vladimír, domkař
115. Bednář Karel, stolař
116. Machát Ferdinand, domkař
117. Bednář František, rolník
118. Nejedlý Eduard, dělník na dráze
119. Tesař František, domkař
120. Šoukal Michal, krejčí
121. Chalupová Františka, domkařka
122. Dr. Richard Baratta, hájenka v Kundelově
124. Večeřa Dominik; domkař, Kundelov
125. Večeřa Jan, domkař
126. Kazda Josef, obchodník
127. Krausová Rozálie, domkařka
128. Tesař Josef, listonoš
129. Tomšík Jan, domkař
130. Víkartová Matylda, domkařka
131. Matoušek František, tesař
132. Tvarůžková Marie, ind. učitelka
133. Stonáček Karel, domkař
134. Voneš Karel, domkař
135. Ondráček Tomáš, dělník na dráze
136. Eichler Vincenc, obchodník
137. Marek Antonín
138. Janoušek František
139. Chalupa Václav, přednosta stanice
140. Man František, domkař
141. Chybová Žofie
142. Vrba František, zedník
143. Květoň Štěpán, rolník
144. Svitáček Ludvík, pekař
145. Machát Josef, rolník
146. Adamová Kateřina, domkařka
147. Vrška Eduard, majitel zbytkového statku
148. Ředitelství státních drah, staniční budova
149. Zezula Josef, kostelník
150. Macková Josefa, porodní asistentka
151. David Karel, stolař
152. Krška Jan, domkař
153. Peřínková Antonie, domkařka
154. Mejzlík František, rolník
155. Dr. Richard Baratta, lihovar
156. Dr. Richard Baratta, byt páleníka
157. Dr. Karel Keprt, státní obvodní lékař
158. Obrdlíková Aloisie
159. Kafková Sidonie, domkařka
160. Pospíšil Jakub, dělník na dráze
161. Hráčková Anna, domkařka
162. Janová Antonie, domkařka
163. Servit Ignác, stolař
164. Pacal Vilém, obuvník
165. Bednář Jan, krejčí
166. Železný Ludvík, stolař
167. Šandera František, zedník
168. Nováček Karel, učitel
169. Sokolovna 1923
170. Škarek František, žel. zřízenec
171. Nováček František, žel. zřízenec
172. Mikulášek Filip, žel. zřízenec
173. Zejda Václav; žel. zřízenec, Kundelov
174. Halámek Cyril
175. Hladký Rudolf
176. Brandlová Františka
177. Robotka Jan
178. Svoboda Antonín, stolař

Mihoukovice

1. Slabý Jan
2. Zezula Eduard
3. Jan Alois
4. Drápela Karel
5. Průša Jan
6. Tomšík Antonín
7. Voneš Karel
8. Vrška Josef
9. Pospíšil František
10. Doležal Emil
11. Ondráček Josef
12. Šula František
13. Tomšík Rudolf
14. Palas Josef
15. Robotka Stanislav
16. Kubiček Josef
17. Kubiš František
18. Zejda Jan
19. Kratochvíl Jiří
20. Bednář Josef
21. Slabý Josef
22. Slabý Stanislav
23. Hortová Marie
24. Průšová Marie
25. Macek Tomáš
26. Machát František
27. Švecová Karolína
28. Nejedlý Cyril
29. Pacal Václav
30. Hort Jan
31. Nováček Alois
32. Robotka Josef
33. Nedvědová Františka
34. Macek Josef
35. Dr. Richard Baratta, hájenka
36. Tvarůzek Antonín
37. Kudrna Jan
38. Slabá Marie
39. Sedlák Jindřich
40. Krejčí Alois
41. Bednář František
42. Krčál Josef

Počet obyvatel

Při sčítání obyvatel v roce 1921 bylo v Budišově 920 obyvatel a v Mihoukovicích 244, celkem 1164 obyvatel. Z nich je 5 Němců a ostatní Češi.

Rozdělení na muže a ženy:

Budišov se zámkem	365 mužů	421 žen
Mihoukovice	115	129
Kundelov	55	47
Holeje	18	9
Věterák	3	2

Při sčítání lidu v ČSR v prosinci r. 1930:

Počet domů v Budišově a Mihoukovicích – 224 č. p.

Obyvatelstvo celkem: 1136 osob

Národnost: Českoslov.: 1118 osob, německé: 10 cizozemci: 8

Náboženství: řím. katolické: 1129, israelské: 5, bez vyznání: 2

Počet obyvatel v průběhu let

Léta	Počet čísel			Počet obyvatel		
	Budišov	Mihoukovice	Celkem	Budišov	Mihoukovice	Celkem
1880	137	35	172	941	196	1137
1890			182			1203
1900	151	36	187	949	229	1178
1910	158	40	198	954	235	1189
1921	164	40	204	920	244	1164
1930	181	42	223	916	221	1137

Zápis v kronice: František Honz

Vypsal Karel Pavlíček

Z historie budišovské školy IV

Školní rok 1956/57.

Horní řada – zleva: František Zejda, řídící učitel, František Smrček z Budišova, Jiří Tesař z Budišova, Lubomír Borůvka z Budišova, Stanislav Toufar z Budišova, Zdeněk Nejedlý z Mihoukovic (Rejdůvně), Václav Tesař z Budišova
Prostřední řada: Jana Pospíšilová z Kundelova, vdaná Dítěťová, Marie Kazdová z Budišova, Růžena Robotková z Mihoukovic – vdaná Tvarůžková, Miroslava Slabá z Mihoukovic – vdaná Pavlíčková, Jana Teplá ze Studnic – vdaná Krajánková, Jiřina Vostalová z Holejí
Spodní řada: Eva Horká z Budišova – vdaná Benáčková, Jitka Kubišová ze Spálenin – vdaná Pavlíková, Jitka Pavlíčková z Budišova – vdaná Nejedlá, Miloslava Pospíšilová ze Studnic – vdaná Žáková, Marie Machátová z Budišova – vdaná Suchánková, Marie Dobrovolná z Kojatína, Marie Teplá ze Studnic – vdaná Švecová

(U žákyně, kde se nám nepodařilo zjistit jejich nové příjmení po svatbě, uvádíme jenom jejich příjmení za svobodna)

Fotografie z archívu Miloslavy Pospíšilové

Poděkování manželům Miroslavě a Mgr. Milanu Pavlíčkovým za vyhledání jmen žáků

Z KULTURY

Tak takhle jsem se dlouho nezasmál...

V chladném, ale jasném sobotním podvečeru 3. října k nám Amatérská divadelní skupina Křemen z Bosonoh přivezla do kulturního sálu mírně erotickou komedii, nevhodnou pro děti (jak uváděno na plakátech) Je to v genech. Děti nakonec nepřišly, nedostavili se však ani jejich rodiče, takže nakonec čest zachraňovala asi čtyřicítka diváků.

Celá hra je vlastně založena na lži. Lži, kterou se snaží Dr. Mortimor, který má těsně před významnou přednáškou na kongresu v nemocnici, řešit situaci, kdy se dovídá, že je otcem hocha, který přišel na svět po jeho flirtu se zdravotní sestřičkou před osmnácti lety. Matka a její syn se uprostřed lží, které se mezitím kupí a narůstají, začínají pohybovat po nemocnici, jejíž osazenstvo tak rozdělí na ty, kteří jsou díky lžím vtahováni do děje a na ty druhé, netušící, jež jsou zcela dezorientováni (vrchní sestra). V těchto chvílích se uprostřed dění ocitá seržant, který se, s typicky anglickým humorem, snaží rozřešit neřešitelné. V nastalém chaosu přebírá, na přání dr. Mortimora, otcovství jeho blízký přítel, rovněž lékař.

Rozuzlení je nečekané. Falešný otec se díky okolnostem stává součástí své nechtěné role, a nakonec ji, k radosti „syna“, jeho matky, své matky a dr. Mortimera, přijímá natrvalo.

Chytrost dr. Mortimera, založená na lžích, slaví úspěch. To vše do času, než jeho manželka, na základě nepřehlédnutelných rysů, poznává pravého otce, což ji vyprovokuje k tomu, že se přízná k nevěře s jeho přítelem.

Výborná režie podpořena přesvědčivými výkony většiny herců vyvolává u diváků smích, při kterém tečou až slzy z očí, a na konci představení se vkrádá otázka, která z postav komedie na tom všem vydělala nejvíc.

Karel Pavlíček

Vysočanka

Na předvánoční koncert přijela do Budišova kapela Vysočanka z Brtnice (nezaměnit s Vysočinkou z Humpolce, která bude v lednu v Kamenné). Po jejích oblíbených skladbách a přestávce došlo i na vánoční tematiku, kterou můžeme slyšet i z CD Vánoce s Vysočankou. To si také kapela v našem městysi pokřtila, a to sborovým zpěvem celé Vysočanky a vodou z Brtničky (u nás řeku nemáme). Téměř zaplněný sál odměnil účinkující bouřlivým potleskem.

Více fotografií je na www.vysocanka.wz.cz

Zahradník

*Den ještě neuplynul a trh ještě neskončil – trh na břehu řeky
Bál jsem se, že jsem vše promrhal a ztratil poslední halíř.
Ale ne, bratře, ještě mi něco zbylo. Osud mě ještě neošidil o všecko.*

*Nákupy a prodeje jsou skončeny.
Všechny pohledávky na obou stranách byly vyrovnány a je čas jít domů.
Ale co ty, hlídači vrat, ty chceš svůj poplatek?
Neboj se, ještě mi něco zbylo. Osud mě ještě neošidil o všecko.*

*Náhlé bezvětrí vyhožuje bouří a nízké mraky na západě nevěstí nic dobrého.
Zakřiknutá voda čeká na vítr.*

*Spěchám se přepravit přes řeku, než mě stihne noc.
Ty chceš svou odměnu, převozníku?
Ano, bratře, ještě mi něco zbylo. Osud mě ještě neošidil o všecko.*

*U cesty pod stromem sedí žebrák. Běda, dívá se mi do tváře s plachou nadějí.
Myslí, že jsem zbohatl celodenními výdělky.
Ano, bratře, ještě mi něco zbylo. Osud mě ještě neošidil o všecko.*

*Noc je stále temnější a cesta osamělejší. Světlušky září mezi listím.
Kdo mě to sleduje opatrnými, tichými kroky?
Už vím – ty mě chceš oloupit o všechny zisky. Nezklamuj tě.
Neboť mi ještě něco zbylo a osud mě ještě neošidil o všecko.*

*O půlnoci přicházím domů. Ruce mám prázdné.
Čekáš s úzkostí v očích u dveří, nespíš a mlčíš.
Jako vyděšený pták mi s dychtivou láskou vletíš do náručí.
Ach, můj Bože, mnoho mi ještě zbylo. Osud mě ještě neošidil o všecko.*

Rabindranáth Thákur (Květy poezie, svazek 215, Mladá fronta, Praha 1999)

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Názvy ulic v Budišově

Jak jsem se na myšlenku názvů ulic dostal? Odpověď je jednoduchá. Při vyplňování žádosti o výměnu mého starého řidičského průkazu jsem narazil na kolonku, kde jsem měl vyplnit svoji adresu. Na rozdíl od sousední Vanče či jihočeských Hoštic v Kamenné zatím ulice označeny nemáme. Jelikož jsem budišovský rodák, napadlo mě vcelku logicky, zda občané Budišova mají správně uvádět ve svých pasech, řidičských či občanských průkazech a ostatních legitimacích ve své adrese i ulici? Nechce se mi zdát, že to záleží pouze na jejich vůli nebo na tom, zda je či není cedule s názvem ulice přišroubovaná někde na kraji ulice. Odpověď na tuto otázku by možná mohla zajímat i současné občany Budišova.

Již dne 24. května 2001 rozhodlo Zastupitelstvo obce Budišov o názvech ulic v Budišově. Zastupitelé o tom rozhodli na základě návrhu komise životního prostředí a památek s cílem zlepšení orientace v obci a zpřesnění adres pro doručování zásilek. „Podkolejáci“ tak získali 12 ulic, „nadkolejáci“ dokonce 14 (viz Budišovský zpravodaj č. 1 a 2/2001).

Jak to v praxi vypadá s názvy budišovských ulic v současné době? Který z místních starousedlíků ví, kde je třeba ulice „Horní“ či „U Trati“?

Místní ulice zatím po 8 letech nejsou svými názvy označeny. Budišovští podnikatelé neuvádějí ulice na svých provozovnách, ale ani na svých internetových stránkách. Stejně tak jako i místní instituce (škola, pošta). Je zajímavé, že i Úřad městyse uvádí u své oficiální doručovací adresy pouze číslo popisné 360 a ulici „Zahradní“ nezmiňuje, ačkoliv se domnívám, že radnice stojí na bývalé zahradě pana doktora Kepřta. Ani v telefonním seznamu se na rozdíl od Starče, Okříšek, Přibyslavic, Želetavy, Kralic a Rapotic v Budišově ulice neuvádějí.

Označení ulic neřeší ani úplně nové obecní opatření č. 1/2009 (viz Budišovský zpravodaj 2/2009), které Zastupitelstvo městyse Budišov dne 19. května 2009 schválilo. Přestože zmíněné opatření vychází z vyhlášky Ministerstva vnitra o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu použití a umístění čísel k označení budov, atd. Opatření ale řeší pouze označení budov čísly popisnými a evidenčními, nikoliv tedy označení ulic. Za připomenutí stojí, že majitelé neočíslovaných budov mohou být od 1. ledna 2010 postiženi.

Vzhledem k tomu, že oficiální názvy ulic se v Budišově moc neujaly, zřejmě nejzajímavějším názvem budišovské ulice zůstává „Fityštráse“, nazvaná spontánně podle přezdívky jednoho z prvních stavitelů na této ulici, pana Ladislava Pospíšila. Nutno dodat, že tento název ulice ale není schválen zastupitelstvem, neboť to upustilo od pojmenování ulic po lidech.

Na závěr trošku vážně a konstruktivně. Dle mého názoru jsou dvě možnosti, jak s názvy ulic v Budišově naložit: a to důsledně ulice označit a názvy v adresách používat, nebo rozhodnutí o názvech ulic z roku 2001 zrušit. Třetí, kočkopsí cesta asi neexistuje.

Ladislav Eichler, Kamenná

Poznámka k uvedenému:

Zastupitelé Budišova v roce 2001 skutečně schválili **návrh názvů ulic**. Byl to jen krok k **rozhodnutí o označení ulic názvy**, které mělo následovat. To se však neuskutečnilo, takže není třeba nic rušit. Důvodů k tomu, že nedošlo k rozhodnutí, bylo několik. Ty finanční jsou vždy až na prvním místě (na rozdíl od čísel popisných náklady na označení ulic názvy nesou obce). Také byly obavy z velké administrativní náročnosti (výměny občanských průkazů, změny trvalého bydliště na mnoha úřadech apod.)

Opatření k označení ulic názvy pořad může zastupitelstvo městyse vydat (navržené názvy nestárnou). Bohužel, ani v současné nelehké době to s financemi nebude jednoduché a po výměně občanských průkazů...

Je to škoda, polovinu z výše zmíněných obcí, kde již ulice pojmenované mají, tvoří obce výrazně menší, než Budišov. A jako spoluautoru návrhu pojmenování ulic je mi smutno, že to zatím neznepokojuje nikoho z budišovských občanů (mnozí asi cítí problémy, které při změně adresy zákonitě nastávají). Ozval se jen Kameňák, i když z Budišova.

Snad budeme mít více štěstí v budoucnu.

Ladislav Dokulil, Budišov (aspoň jeden)

Pepíček, holub a Jean Jacques Rousseau aneb Cokoliv chcete

Třetřáci besedují o katastrofách. Bohužel je to téma stále aktuální, takže o příklady není nouze. Když probrali, co se kde zlého přihodilo, přešli k tomu, co by se přihodit mohlo. Hlásí se Pepíček (mimochodem: Kolik znáte vtípů o dětech, pokud se nejedná o židovské anekdoty, ve kterých není hlavní postavou Pepíček?): „Katastrofa by byla, kdyby nám pochočipali všichni králíci.“ „To by, Pepíčku, nebyla katastrofa, ale škoda,“ opravila ho paní učitelka. „Katastrofa by byla, kdyby například všichni učitelé naší školy nastoupili do letadla a to se s nimi zřítilo.“ Vtom se ozve zaklepání a do třídy vejde pan inspektor. Když je uveden paní učitelkou do situace, ptá se, kdo z dětí může uvést nějaký příklad katastrofy. Tentokrát Pepíček vyskočí bez hlášení: „Katastrofa by byla, kdyby všichni učitelé naší školy nastoupili do letadla a to se s nimi zřítilo. Ale škoda by to nebyla. Škoda by byla, kdyby nám pochočipali všichni králíci.“

Nechci si samozřejmě dělat legraci z katastrof, ale když člověk ve zprávách slyší jednu jobovku za druhou, chce se nějak odreagovat.

Takřka současně s uvedenou anekdotou se mně v hlavě vynořila vzpomínka na dětství, která s ní sice přímo nesouvisí, ale ukazuje, jak jsou děti někdy dospělými podceňovány.

Bylo mně asi pět let, když se ke mně venku přidal starší pán, o kterém jsem věděla, že je ředitel školy, ale moc jsem ho neznala a nepatřil k mým dospělým kamarádům. Pochopitelně si už nevzpomínám, o čem jsme se spolu bavili, ale asi to byl ten shovívavý rozhovor, který obvykle vedou dospěláci s malými dětmi. Pamatuji si ale, že mě najednou překvapil otázkou: „Jak se jmenuje ten pták?“ Rozhlížím se, hledám nějakého exota, ale nikde nic. Jenom opodál si vykračuje holub. Ale na toho se jistě neptá, holuba zná přece každý. To je jako by chtěl vědět, jak se jmenuje pes (tehdy mě nenapadlo, že kdybychom psa potkali, došlo by asi i na tuto otázku). Z přemýšlení mě vytrhlo vítězoslavné: „Nevíš!

Holub!“ „Ale to jsem věděla!“ „Nevěděla!“ , uzavřel kategoricky debatu pan ředitel a asi si pomyslel, že jsem nejen hloupá, ale i prohaná a drzá.

I když psychiatři někdy zdůvodňují motivaci mladistvých zločinců traumatem z dětství, kdy jim (teď to trochu přeženu), necitliví rodiče nedovolili natřít psa namodro, tato „křivda“ se na mé psychice nijak nepodepsala. Divím se proto, že jsem na příhodu úplně nezapomněla.

Uplynulo přes dvacet let a já jsem v rámci dálkového studia dělala zkoušku z dějin pedagogiky. (Přece neodolám, abych neuvedla vtip, který spojuje ptačí tematiku s dálkařinou: Víte, jaký je rozdíl mezi vrabcem a slavíkem? Oba studovali konzervatoř, ale vrabec dálkově. Všem dálkařům se ale hned omlouvám – kdo to zažil, ví, že to není zase tak snadná záležitost). Měla jsem to štěstí, že jsem nikdy netrpěla trémou. Při zkoušce jsem si naopak dokázala vybavit i to, o čem jsem ani nevěděla, odkud to znám. A tentokrát jsem měla štěstí i na otázku: Jean Jacques Rousseau. Ten přece napsal dílko *Emil aneb O výchově*, kde propaguje „kázeň přirozených následků“. Když například dítě rozbije okno, má přespávat v té chladné místnosti bez ohledu na to, že může z nachlazení onemocnět. Mluvila jsem jako kniha, Jean Jacques by ze mě měl jistě radost. Ne tak zkoušející. Nezasahoval do mého monologu, jen mě pobízel, abych pokračovala. Spustila jsem tedy opět stavidla své výmluvnosti, hodnotila Rousseauův pedagogický přínos ze všech stran, až jsem usoudila, že už není co dodat. Zkoušející se na mě shovivavě usmál a pronesl: „No přece: Volnost, rovnost, bratrství!“ Chtěla jsem namítnout, že toto heslo Velké francouzské revoluce samozřejmě znám, ale myslím, že s danou otázkou nesouvisí. Jestli jsem to tehdy opravdu řekla nahlas, už nevím, ale zdálo se mně, že někde poblíž slyším holubí vrkání.

Druhou část názvu mého článku jsem si vypůjčila od Shakespeara, takže je asi na výši. Ačkoliv – pozor: Vždyť i první část titulu Večer tříkrálový má s dějem pramálo společného. Co když si velký William řekl: Co se mám namáhat s vymyšlením ještě nějakého „aneb“? Myslete si každý co chcete a vlezte mi na záda!

Tak i já si představuji, že si někteří po přečtení mého příspěvku pomyslí: Docela mě to pobavilo. Jiní: Mám podobné zkušenosti a někdo zas: Je to snůška rádobyvtipných blábolů, které spolu ani pořádně nesouvisí. Jak to mohli otisknout? Zkrátka: Cokoliv chcete.

Marie Holasová

Kámen zrození?

Ten kámen vypadá jako velká, přerostlá prdélka, vyčnívající ze země. Je to mohutný, přírodní balvan s mírami 160×150 cm, jeho výška je přibližně 40 cm.

Před rokem jsem jel na kole od božích muk a pamětní desky, které označují místo, kde naposledy vydechl významný básník Jan Zahradníček. Před Hodovem jsem se ptal staršího muže, který pracoval na poli, jestli v okolí není nějaký památný kámen. Trochu nejistě naznačil, že zajímavý kámen stával v trati „Vítoslav“. Údajně se měl v těch místech narodit manželce vysoce postaveného pána syn. Do kamene, který stál v blízkosti porodu, byl na památku vytesán symbol ženství. Až příliš se legenda podobá pověsti o narození Vladislava ve Vladislavi.

Letos v květnu, před polednem, jsem se na kole blížil k Náramči. Ve stínu borovic na jednom z kamenných ostrůvků svačili tři zemědělci. Byli z Hodova. Pan D. mně potvrdil, že o kamenu s vytesaným kosočtvercem v mládí věděl: „Ale bylo toho tam vytesáno víc, snad nějaký půlměsíc, či co.“

Pozměnil jsem cíl cesty a zamířil do Hodova. Mladší muž, který zajišťoval do-statek vody do koryt pro kravičky, o kamenu nevěděl: „Ale táta by si mohl vzpomenout, i když zde 40 let nežil. Byli nuceně vystěhováni. Teď oře s červeným traktůrkem pole.“ Vyhledal jsem ho. Pan S. zavzpomínal: „Ten kámen si pama-

tuji. Jako malému chlapci mi ho ukázala maminka, když jsme chodili starou cestou do Rudíkova. Stával asi támhle, v těch místech.“ Ukázal přes pole, louku, železniční trať, ke vzdálenému lesíku. „Ale jestli tam ten kámen ještě je, nevím. To mně bylo 14–15 let, generál Svoboda zde byl s vojáky a velké balvany na polích a loukách odstřelovali. To aby se dalo snáz hospodařit. To litaly šutry na všechny strany.“ Pak ještě zavzpomínal na těžká padesátá léta, nasedl do traktůrku a pokračoval v orbě.

Byl nádherný den, slunce příjemně hřálo, louka byla plná pampelišek. Snad ta pohoda rozhodla, že jsem si řekl: „Zkusím to!“

Prodral jsem se koprivami, maliním, ostružiním u trati a začal systematicky prohlížet každý kámen. Vytyčil jsem si hranici, za kterou už pátrat nebudu. Asi 5 metrů před ní jsem na hledaný kámen narazil. Nebylo pochyb, stoprocentní jistota. Na kamenu je vysekaný kříž 30×24 cm, velká jednička, menší nedokončená šestka a kosočtvereček, 18 cm na výšku, široký 11 cm se vzornou tečkou uprostřed.

Naposledy jsem pil ranní kávu, teď bylo pozdní odpoledne. Kolem Rudíkova jsem šlapal do pedálů v takové euforii, jako kdybych vypil tři plzně a dva velké fernety.

Prostě, stal se zázrak.

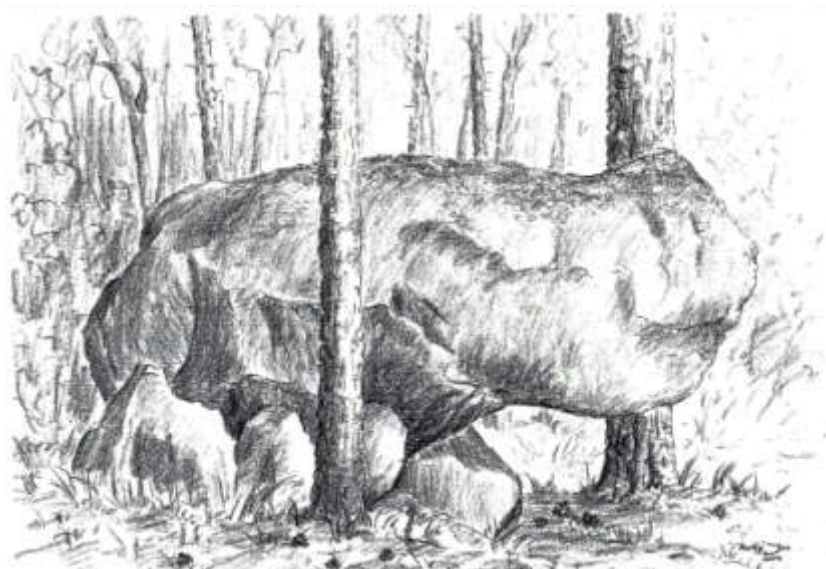
Po čase, s fotkami, jsem se v kraji snažil získat nějaké informace. Hostinský v Rudíkově: „Tudy jsme chodívali často, přes Kozének, do Náramče na zábavy, ale že by tam byl nějaký zajímavý kámen?!“ V Hodově starosta, jeho tatínek ani kronikář o kamenu rovněž nevěděli.

Zná někdo z obce nebo okolí více, než je v tomto textu? Budu vděčný za každou informaci.

Emanuel Nožička

„Raubířské kameny“ u Hodova. – Tato soustava kamenných balvanů, různě na sobě seskupených tvořila v dávných dobách přirozený úkryt loupeživé bandě, která byla postrachem širokému okolí. Pro jejich kruté praktiky se jim říkalo raubíři a taktéž jejich kamennému úkrytu.

Přírodní zajímavost. – Snad „zkamenělý pravěký tvor“. Nachází se v lese za Přeckovem.

Text: Jan Horký

*Tradiční radost z dárků vánočních letos nám trochu pokazila krize.
Vánoce ale přišly zase včas a
z těžkých mračen ledových
Budišov přikryje bílý sníh.
Tak je to vždycky v zimě u nás na Vysočině.
A jak to známe z televize, ráj na zemi, ta naše vize,
leží teď zmrzlá někde v závějích.
Z vývoje lidstva lidé zklamaní,
hledají v nebi světla znamení.
Obavy z budoucnosti lidé tuší.
Modleme se:
„Chléb náš vezdejší dej nám dnes,
a více klidu v naší duši.“
Přírodo, Země, můžeš nám odpustit?
Vždyť přece nemusíme všechno mít!
Hoj, ty Štědrý večere, ty tajemný, svatý svátku,
z nebes výšin seslaný.
Dej nám zdraví, klid a lásku,
jinak je to po...
Osude dobrý, vyslyš nás,
zbrzdí ten rychle pádící čas!
A neber nám naše kamarády.
A místo Několika vět dodám jen jednu větu:
Lidé teď pláčou do Sametu...*

*Text: Rostislav Tesar
Ilustrace: Josef Šenkýř*

Polní kříže v budišovském okolí II

Pokud se chceme dostat do Pyšela od Budišova nebo Pozďatína, čeká nás prudké klesání. Samotný Pyšel leží na rovině, která se vyznačuje nádherným náměstím s barokním kostelíkem na mírném návrší. Z návsi, po kratším stoupání, následují další dvě prudká klesání, a to jedno k Zahrádce a druhé, krkolomnější, přes Vaneč, až k řece Oslavě. Kousek roviny v okolí Pyšela jakoby přiměl poutníky k zastavení a pohledu do rozevřené krajiny. Shodou okolností je to v místech, kde stojí polní kříže. Je jich zde požehnaně, a tak se u nich zastavme.

Mezi Budišovem a Pyšelem stojí železný kříž a z jeho tabulky se můžeme dočíst: Tento svatý kříž ke cti a chvále boží postavili manželé František a Františka Slavíkovi z Pyšela č. 35 Léta Páně 1898 na památku jubilea zrušení roboty, Ježíš Kristus Bůh-člověk, žije, kraluje a vládne.

Před vjezdem do Pyšela ve směru od Budišova nás přivítá mramorový kříž Musilů, kteří jej postavili v roce 1901

Jeden z nejhezčích kamenných křížů z roku 1920 se nachází za Pyšelem u silnice na Pozďatín.

Kamenný kříž mezi Pyšelem a studeneckým nádražím postavila rodina Rohovských z Pyšela č. 14

Na tabulce železného kříže mezi Pyšelem a Častoticemi stojí: POCHVÁLEN BUĎ PÁN JEŽÍŠ KRISTUS

Prostranství vedle kostela zdobí železný kříž uprostřed vzrostlých stromů. Ke cti a chvále Boží tento svatý kříž postavili manželé Jan a Josefa Chybovi roku 1893. Na podstavci je nápis: Poutníku zde málo stůj, rány moje rozvažuj Rány moje kynou Léta tvoje hynou Přijde smrt soud nastane Kam se tvoje duše dostane.

Od železného kříže na kamenném podstavci s letopočtem 1866 za Pyšelem ve směru na Zahrádku je krásný pohled na krajinu v okolí Tasova.

Blíže k Zahrádce stojí železný kříž na kamenném podstavci, který: Ke cti a chvále Boží věnovali Josef a Františka Suchých L. P. 1891

S Pyšelem se ve směru na Vaneč loučí bílý kamenný kříž na černém podstavci.

V prudkém klesání na Vaneč je na velkém žulovém kříži kolem sošky Panny Marie na podstavci nápis: Královno míru oroduj za nás a pod ním stojí: Za poděkování Pánu Bohu za jeho dobrotivou ochranu v čas světové války r. 1914–1918. Za dar míru národům jakož i vrácení samostatnosti naší vlasti. Věnovali tento svatý kříž dle slibu svého Adolf a Marie Vrbovi z Pyšela č. 38

Text a fotografie Josef Mikulášek

Doplnění

Na několika fotografiích z archívu Bohumila Ujčika se vracíme k jednomu z křížů v okolí Hodova – Pospíšilovu. Rozdíl z doby před jeho opravou a po ní (v roce 1997 ji provedli Alois Pospíšil, Bohumil a Jaroslav Ujčikové) je patrný na první pohled a fotografie jsou důkazem, že nebyť obětavé práce (mnohdy zadarmo) několika jednotlivců, neměly by mnohé polní kříže nynější podobu, popř. by již neexistovaly.

Zleva: Alois Pospíšil a Bohumil Ujčík

2 in 1

Dva v jednom – jistě znáte ty podlouhlé sáčky s kávou různých značek. Ti, kteří si chtějí osladit život a nemají cukrovku, si dají s chutí 3 in 1.

Mně tento číselně – grafický vzorec evokuje vztahy mezi lidmi. Káva a smetana, dvě různé ingredience, které se tak lahodně doplňují, že se v sobě rozpustí. Duo žena a muž, nebo naopak, jak se to komu líbí. Dva v jednom, v tom mikrosvětě, kde spolu chtějí žít. Jak prosté, vysypete sáček, zalijete horkou vodou a zamícháte... aby to byla dokonalá harmonie chuti. Ona a on se někde uvidí nebo se znají třeba z budišovské školy, z Doubí či akcí pod Hrázkou, anebo teď moderně z internetu, pak tajemný osud zamíchá s jejich hormony a je to!

A při troše fantazie můžeme to první číslo měnit, 3 in 1... to třeba když se mladá rodina rozroste o potomka. Je to trio. Větší číslice nasadíme na dobrou partu sportovců v jednom klubu, co takhle budišovští fotbalisté, skupina budišovských ochotnických divadelníků nebo blíže nenazvaná skupina šarmantních budišovských dívek a dam všech věkových skupin, které se 1x za rok změní na lité čarodějnice nebo udělají poetické dýňobraní.

U nás v Budišově je to 1 188 + 2 (obyvatel na konci října 2009) in 1 (městys). Se vším všudy, co tento „nepoměr“ vytváří za problémy. Co je to osudů, očekávání, zklamání, výher, potřeby vzájemné tolerance a pochopení... a toto hemžení řídí starostlivý pan starosta se svými radními.

A proč je k počtu obyvatel Budišova, Kundelova, Mihoukovic a Rejdůvně připočteno 2? No to su přece já s bráchem...

Tak až si budete dělat na Vánoce voňavou kávu, nebo si na ni zajdete do místní cukrárny, nezapomeňte na různá kouzelná čísla a znaménka +. Člověk by nikdy neměl být sám.

Ing. Rostislav Tesař

Zoologický depozitář MZM v Budišově

Návštěvnost v letech 1991–2009

Rok	počet osob		
1991	3313	2001	7028
1992	3635	2002	7052
1993	4785	2003	6909
1994	4626	2004	6438
1995	5563	2005	6766
1996	5858	2006	5506
			z toho v Den muzeí (18.5.) – 126 osob
			Den muzeí 204
			Den muzeí 182 osob, Den otevřených dveří
			(28.+29.10.) – 1012 osob
1997	5878	2007	5927
1998	6084	2008	6056
1999	6646	2009	6061
2000	6439		Den muzeí 338 osob

Sedící zleva: RNDr. Helena Sutorová, vedoucí depozitáře a Marcela Karasová, průvodkyně
Stojící zleva: průvodkyně Marie Krátká a Jana Pavlíčková

Jazykový vokýnko

Na mapě nářečí Česka nám chybí jen severní a střední Čechy včetně Prahy. V severních Čechách opravdu žádné zvláštnosti mluvy nečekejme. Někde se objevují ještě delší samohlásky, než v Praze. Zatímco u nás mi říkají *Lad'o*, v Praze už jsem *Láďa* – a v Litvínově mě oslovují *Láád'ó*. Dříve se zase v Podkrkonoší, zejména mezi horníky, infiltrovala němčina do jejich žargonu a poté se rozšířila po celých Čechách a v obecné češtině pronikla i na Moravu (O vlivu němčiny na obecnou češtinu bude ještě řeč). Jinak se ale mluva v severních Čechách od zbytku území neodlišuje.

Ve středních Čechách to není o mnoho lepší. Specifické výrazy neexistují, pouze tvarosloví či jen výslovnost se poněkud odlišují od obecné češtiny. Např. mluvit *ze sestrou*, čaj *z medem*, *kost'*, *tříbro*. Také se zde vyskytuje *seš* (jsi), *mlíko*, *bejk*, *chlapama*, *holkama* či *voheň*, ale to vše již je dávno součástí obecné češtiny, která se ostatně ze středočeské nářeční skupiny i vyvinula. Výrazy jako *děľaj* a *kouřeĵ* jsou také běžné v celých Čechách (ve středních Čechách je i *kouřeĵi*). Jsou tu ještě další specifika, ale je to již na úrovni vědeckého bádání přesahujícího rámec našeho laického nahlížení do tajů nespisovného jazyka českého.

Na webu najdeme pojednání Marty Waclawičové o nářečí v obci Dobrovíz u Prahy:

<http://ds.fox1.cz/?module=se&sid=3>

Ladislav Dokulil

Nejvíce mne znepokojuje, že jsme rezignovali na to, že proces vzdělávání je také procesem selekce elit – autentických elit. Do čela společnosti, na vedoucí místa, se mají dostat nejlepší odborníci a morálně nejintegrovanejší osobnosti. O tom je téměř zakázáno mluvit. Převládá názor, že většina má pravdu, že se musíme přizpůsobovat většině, a tak se stalo, že v našem parlamentu to, čemu se říká elita, je pseudoelita. To není autentická elita vynikajících lidí, ale z velké části jsou to ctižádostiví, prostřední nebo podprůměrní neosobnosti, které tam šly v touze po moci... Přitom nám vůbec nevadí, že v parlamentu je „strejce“, který vykládá kategorické soudy vědomostní nezkalené (abych parafrázoval Kanta)... Náš problém je také zápas s českou hloupostí a rovnostářskou neschopností.

*Vojtěch Cepl (čas. Vesmír 10/2009)
profesor Cepl zemřel 21. 11. 2009 ve věku 71 let*

Co vy na to?

Foto Ing. Přemysl Pospíšil

Výsledek projektu revitalizace 1. části zámeckého parku

Foto Ing. Ladislav Dokulil

Z PŘÍRODY

Jíva

Když jsem jel po delší době z nákupu zadem, hned z dálky jsem viděl, že v parčíku u školky něco chybí. Prázdnost po stromech je strašidelná, ozřejmuje přímo viditelně absolutnost absence. Jívu, kamarádku jívu vykopali, odstranili, sesekli. Předloni v únoru bylo neobvykle teplé počasí, jíva předčasně obrazila. Jezdil jsem k ní a byl jsem až omámen bzukotem snad všech včel, co tady v okolí jsou. Nato přišlo velmi chladné počasí, včely ten brzký výlet odnesly, jíva taky dostala své, všechno shodila. Až někdy v červnu jsem viděl, že to zkouší znovu, zase obrůstala, ale už to bylo jen sotva na půl... Po dva roky kdykoliv jsem kolem ní jel, sledoval jsem, zda se chytí. Šlo jí to pořád zpola, ale věřím, že kdyby ji zdejší správci zeleně trochu prosekali a zkrátili větve, chytla by se a uzdravila. Místo toho jí vytrhli. Místo ní je tam už sazenice lípy. Bylo to pěkné místo, poblíž dub zimní, hrušeň, ještě loni byla naproti za chodníkem jablůňka. Tu skáceli při výkopu teplejší dělníci, spolu s pěti lipami v aleji... U této jívy zpíval jsem vždy píseň Ach můj nejsladší Ježíši... Určité písně tu totiž vždy zpívám u určitých stromů.

Jsou vždy těžké tyhle ztráty, skrze přírodu už teď vidím svět. Její ústup a přístup k ní ukazují mi stav světa a lidí v něm. Jsem už starý a mohu říci s Wordsworthem: „Nedívám se již na přírodu tak jako v hodině bezmyšlenkovitého mládí, nýbrž jsem se na ni naučil dívat tak, abych v ní často zaslechl tichou a smutnou hudbu lidství.“

Jaromír Zelenka

Co se děje u zahradníků IV

...mysleli jsme si, že když budeme psát příspěvek do posledního čísla zpravodaje, budeme žehrat na počasí, jaké je nestálé, pořád pošmourné, inverze, mlhy a zima. Ono je to všechno jinak.

Je pravda, že již v polovině října nás zaskočilo sněžení, které kupodivu vydrželo až několik dní. Zaskočená byla určitě i příroda a rostliny. Vždyť listy ze stromů nestihly ani zežloutnout, nebo zčervenat a opadat. Zelené na stromě pak přivítaly první sníh. Proto také došlo k mnohem více polomům větví a celých stromů. Tu váhu sněhu na listech nezvládly ani ty nejsilnější ze silných. Marně jsme také čekali na opad listů z hojného počtu lip a jasanů ze sousedství zámecké zahrady. Když nepříjde první pořádný mráz, nic se neděje – listí neopadá. Když se tak stane a listí opadá, vždy je to nápor, protože listí je mnoho a nechceme, aby se zašlapalo. Jenomže ten sníh a následně občasný déšť listy rozmočil. To ani nemluvě o sněhu, který napadl začátkem listopadu. Stále je toho na stromech dost. Myslíme listí. Vypadá to, že letos ani neopadá.

...a nechce se barvit. Milujeme podzim plný barev. Proto také vysazujeme na své zahrady různé dřeviny s výrazným podzimním zbarvením. Dříšťály oranžové, javory, červené a žluté, přísavníky červené, svídy červené, jasany žluté, modřiny žluté. Dalo by se pokračovat dál. Podzim je prostě barevný. Vždy se snažíme dřeviny nechat co nejdéle na prodejně, abychom se mohli kochat těmi barvami. Pořád je na co se dívat. Po opadu jsou pěkné větve svídy, zlatožluté vrby smuteční i janovec je v tomto období výrazný. Jeho svěže zelené výhony překvapují i v tak pokročilé roční době.

Právě je venku krásně slunečno. Začínáme zazimovávat dřeviny. Nejprve „jdou odpočívat“ ty choulostivější druhy. Japonské javory, většina stále zelených listnáčů (cesmíny, hlohyně, skalníky, kaliny, rododendrony, japonské azalky) mají přednostní právo. Ve fóliovníku budou lépe chráněny před mrazivým větrem. Abychom je ochránili před zrádným zimním sluncem a velkými výkyvy teplot ve fóliovníku, zakrýváme jej bílou, mléčnou fólií, abychom slunci nedovolili dostat se přes stěny krytu. Tím by se zvyšovala teplota prostoru a rostliny by na to reagovaly růstem. Jenomže půda je v okolí kořenů zmrzlá a voda také, takže je rostlina nemůže zužitkovat a proto usychá. Příznaky uschnutí a namrznutí jsou velice podobné a proto si je často pleteme. Nezapomeneme před příchodem trvalejších mrazů jehličnany a všechny stálezelené dřeviny pořádně zalít vodou, aby se rostliny „napily“. To by jim mělo při normálním průběhu zimy stačit. Je dobré taky přikrývat choulostivější druhy (rododendrony, azalky některé jehličnany) chvojím. Hlavně ty rostoucí na jižních stanovištích. Ostatní zakrývat ani nemusíme, pokud na ně v průběhu dne nesvítí slunce.

To zazimování nám zabere asi nejvíce práce. Trávy, hlavně ty vysoké, nestříháme, pokud nejsou polámané od sněhu. Jinak je říznout můžeme, když nejsou dekorativní. Trvalky již v tomto období žádnou parádu nedělají, tak je řízneme nad zemí taky. Nebojme se seříznout ani ty, které jsou ještě zelené. Vždyť na jaře znovu vyraší. Alespoň potom mají pěkné svěží listy.

V tomto období je snad také nejvhodnější doba na výsadbu prostokořenných dřevin a dřevin obecně. Ovocné stromky, růže, listnaté stromy a jehličnany balové vysazujeme nyní, do zimy zakoření a na jaře začnou okamžitě růst i nad zemí. Na podzim je optimální teplota k úspěšnému ujetí vysazených rostlin. Choulostivé jehličnany a listnáče sázejme raději na jaře. Nenamrznou, neuschnou, nemusíme se o ně před zimou starat (zakrývat, zalévat). Je pravda, že pokud bude jaro suché, budeme je muset určitě zalévat, ale asi to stojí za to.

Na podzim již řezu neprovádíme. Nechceme, aby nám dřevo v místě řezu namrzalo. Necháme to až na jaro. Můžeme řezem upravit nově vysazené stromy, zapěstujeme jim koruny.

Lekniny a ostatní vodní rostliny již máme sklizené. Lekniny jsou v jezírku, již bez listů na dně. Vodní rostliny našly zimoviště v nádobách s mělkou vodou, nejsou zatopené úplně. Většina je velmi odolná vůči zimním mrazům, takže můžou zůstat venku. Ty choulostivější dáme do sklepa.

Agáve, oleandry, durmany a jiné subtropické rostliny zimujeme v našem prodejním skleníku. Je tam v zimě celkem stejnoměrná teplota, nikdy tam nemrzne, je tam světlo. Musíme kvůli některým druhům přitápět a taky přiměřeně zaléváme. Nepřemokčovat a nehnojit – to je zásada. Sledujeme také škůdce a choroby. Škůdci a nemoci nikdy nespí. Oslabené rostliny jsou potom jejich snadným cílem.

I nadále shrabujeme listí. Už budeme mít zazimováno. Těšíme se na zimu a sníh, který opravdu vydrží. I příroda si potřebuje odpočinout. Byl to zvláštní, ale hezký rok. Budeme se těšit na další.

Molnárovi

Z Chorvatska do Budišova

Původně subtropický druh křížák pruhovaný se objevil v Budišově na cvičném fotbalovém hřišti dva metry od branky.

křížák pruhovaný

se stabilimentem

Tento tvor se svým zbarvením podobá vose a bez běžného kříže nám křížáka vůbec nepřipomíná. Délka samečka je 4–6 mm, samičky 15–20 mm. Sameček je barevně nevýrazný, zadeček samice je žlutý a bílý s výraznými černými pruhy, hlavohruď je stříbřitá, končetiny pruhované. Tento druh staví velké okrouhlé síť asi třicet centimetrů nad zemí s bílým terčem z hustého pletiva, na síti tvoří stabilimentum (hustě napředené klikaté vlákno). Stabilimentum slouží jako vysoce účinné maskovací zařízení. V současnosti je tento druh možno zahlédnout po celé Evropě, během dvaceti let obsadil celé území ČR. Dříve však žil jen okolo Středomořího moře, na severozápadu Afriky, v Asii a v Japonsku. V Červené knize je uveden jako ohrožený druh.

Proč se můžeme setkat se středomořským křížákem i u nás? Odborníci se domnívají, že je to jeden z důkazů globálního oteplování na naší planetě.

Budišov 19. 9. 2009 Ondřej Jan

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

září	15,8 mm
říjen	36,6 mm
listopad	47,5 mm

DĚTEM

Pohádka pro Martu k svátku (a pro Františku taky) o tom, co dělají noční skřítki

Každý večer, když holčičky usínají v postýlkách, ožívá noc, velká máma skřítků. Skřítki se jí narodili z černých paprsků tmy za nejtemnější bezměsíčné noci. Jsou hodní a hezcí, mají průsvitná růžová ouška a zelená očička, protože bydlí ve stínu hustých zelených rostlin, v lopusí a maliní u Kozákovic zahrady. Jsou vlhčí, jak žijou pod listím; někdy se proto zdá, že pláčou, a možná, že opravdu pláčou. To ví jenom noc a hvězdičky, které jim svítí na jejich noční vrnění a šmejdění, hemžení a šustění, šťourání a rabušení. Skřítki se starají, aby svět vypadal pěkně a aby byly hezké věci na hezkých místech. Když k večeru na krajinu padá klekání, odhrnují skřítki lopuchové listy, zvedají hlavičky a zvědavě poslouchají. „Bude dneska noc?“ ptají se ptáků. A ptáci jim odpovídají: „To víte, že přijde, měkká jako peří nastlané v hnízdech a sladká jako jeřabiny. Ale proč se ptáte? Vždyť víte, že je to tak každý den.“ A skřítki zesmutní a nařikají: „Když my jsme tak maličcí, že si nic nepamätujeme. Všechno hned zapomeneme, máme malinké hlavičky. Ach ou! Když o tom přemýšlíme, hlavičky se nám tak rozpálí, že si je musíme chladit. Podívejte!“ – Skřítki střásali s lopuchových listů na rozpálená čela kapky rosy. Kapky zasyčely jako na žhavé plotně a vypařily se. „Ó“ – pípli ptáci – „tohle jsme ještě nikdy neviděli! O tom se nám budou zdát krásné sny! Nežlobte se, ale musíme už jít spát, nebe má barvu ojíněných švestek, za chvíli je tady noc.“ „Tak jsme se dočkali,“ vydechli skřítki radostně. „Co budeme dneska dělat?“ „Budeme kartáčovat mech na střeších, aby byl pěkně zelený a líbil se hospodářovi.“ A skřítki se vydali do chlěva k prasátku, nasbírali vypadlé štětiny, svázali je stébly trávy do malých kartáčků. Vylezli na střechu stodoly a čistili kopečky mechu. „To bude ráno krása,“ libovali si. Hospodář Láďa ráno mžoural na střechu trochu podezíravě, dlouho stál se zakloněnou hlavou, ale neříkal nic.

Skřítki jsou maličcí, mnohem menší než nejmenší holčičky, a proto se brzy unaví. Vždycky jeden den pracují a druhý den si hrají a odpovídají. „Dneska se teple oblečeme,“ říkají, „půjdeme daleko, až dolů na městečko. Budeme se tam vozit na rafičkách hodin.“ A skřítki si vlezou na kostelní věž, usadí se na rafičkách a celou noc se pomaličku vozí pěkně dokola. Ale ráno! Zvony se rozezněly, jak svolávaly lidi na jitění mši, a skřítki sotva stačili slézt a pelášili domů. Uši jim zaléhaly a celý den je brněly hlavičky, až s nimi vrtěli ze spaní.

Ale večer už byli zase čiloucí a do růžova vospinkaní. „Co dneska?“ ptali se nedočkavě jeden druhého. „Budeme nosit vodu do studně, aby nevyschla.“ A skřítkové začli běhat pod listím a po stěblech, sbírali kapky rosy do kornoutků z jasmínových květů. Kapku po kapce pouštěli do studně. Žbluňk, žbluňk! žbluňkaly kapky a skřítkům to znělo jako ta nejhezčí hudba. A máma se ráno divila, jak je voda ze studně chladná, čistá a hebká, ale to už skřítkové zase spali zavrtaní v krtčích hromádkách. Spali také pod lopuchovým listím, celí utrmácení po noční práci, urousaní, tlapičky ušmudlané. Hlemýždi je hladili tykadly a žízaly ožižlávaly.

A večer, když se navracel soumrak a vlhko táhlo z humen, skřítkové se zase probouzeli. „Bude dneska noc?“ ptali se ptáků. „Ach, vy ušmudlanci,“ smáli se ptáci, „to už zase nic nevíte?“ Ale když viděli, jak se skřítkům třesou bradičky a slzičky se jim

koulejí po ušpiněných tvářičkách, rychle je ujišťovali: „To víte, že přijde, nebe na obzoru je jako rozlitý žloutek, sluníčko zapadá a za chvílku je noc tady.“ „To jste hodní,“ děkovali jim skřítci, opadanými růžovými plátky si otírali slzičky a poskakovali po květech čínského zelí. „A co budeme dělat?“ „Dneska budeme jenom lenošit,“ povídá nejstarší a nejmoudřejší skřítek, „protože jsme moc unavení. Budeme pozorovat hvězdy.“ A skřítci vytáhnou z tajných úkrytů v koprivách střípky skla z rozbitých lahví. Jsou to nádherné střípky, zelené, žluté, hnědé a nejvzácnější – modré a červené. Skřítci si lehnou na záda do trávy a pozorují hvězdy. Hvězdy jsou zelené, modré, žluté a červené. Skřítci se slastně povalují a vzdychají nad kouzelným nebem. „Kdyby bylo takové pořád, to by bylo pěkné!“ Ale pak obloha začne blednout, nebe je světlejší a světlejší, blíží se ráno. Skřítci zahrabou sklíčka do tajných úkrytů a rozběhnou se domů. Skřítci lopuchoví pod listy lopuch, skřítci skořápkoví bydlí v rozbitých skořápkách od vajíček, jiní zalezou do prázdných hlemýždích domečků – a nejmenší, skřítci ořechoví, se schovají v ořechových skořápkách.

Pak prospí celý den v chladných stínech lopuší, maliní a kopriv a vánek je ovívá laskavým foukáním. A k večeru, když vánek uléhá, skřítkové vstávají. Zeptají se ptáků, jestli přijde noc, a ptáci s údivem zavrvlikají: „To jsme ještě nikdy neslyšeli, aby měl někdo takhle krátkou paměť. To víte, že ano, za chvílku se začne stmívat.“ A skřítkové se radují, jako každý den, a volají na sebe: „Co budeme dělat dneska?“ „Budeme leštit vajíčka!“ Potom se rozběhnou do chléva a ve žlabech zanesených senem a slámou hledají vajíčka, která hospodář nesebral, a natírají je sádlem. A hospodář Láďa se pak diví, jak krásná lesklá vajíčka slepice snášejí. Takhle se skřítci starají o to, aby na světě bylo pěkně.

A někdy si skřítci hrají na hrušky hniličky. Vylezou na strom, sednou si do řady na větve a tiše tam hradují. Po nějaké době se jeden skřítek pustí a žuch! bouchne do trávy pod stromem. Žuch žuch! pustí se další skřítci. A tak to bouchá celou noc. Máma slyší ze zahrady temné bouchání a myslí si, že noční větřík shazuje jablka se stromů. Takhle skřítci pletou lidem hlavy. To všechno a ještě spousta, spousta dalších věcí se děje v noci, když velká máma skřítků rozsvítí nad světem světýlka hvězd. Dobrou noc, Marto, dobrou noc, Františko!

29. 7. 1984

Ivan Martin Jirous (Magor dětem, nakladatelství Torst, Praha 2009)

Pozn.: Našli jsme, že autor předchozího článku (který nedávno oslavil 65 let) má v Rakousku své místo:

Hermagor – okres a obec v Korutanech, Rakousko (zdroj: <http://de.wikipedia.org>)

Also – viel Glück, Herr Magor!

Zámecké reminiscence

Foto Ing. Přemysl Pospíšil

Foto Karel Pavlíček

Z REDAKČNÍ POŠTY

Reaguji na Budišovský zpravodaj, respektive na přílohu o různých křížích a božích mukách v okolí Hodova. Posílám Vám je spíše jen jako informaci pro Vás, zajímavost. Domnívám se, že tyto dva kříže v příloze nebyly. Jeden stojí u cyklostezky na Rudíkov („na Kozénku“) a ten druhý stával volně v polích v záhumenkách. Byl postaven v roce 1862 na památku události, při které blesk zabil dívku. Podle pamětníků tam těchto křížů stávalo vícero. Zrovna tento kříž byl v dobách rozorávání polí vytržen traktorem ze země a při tom u paty přelomen. V roce 2005 byl opraven Aloisem Pospíšilem a Bohumilem Ujčíkem a opatřen dole malou cedulkou se zněním: TENTO PAMÁTNÝ KÁMEN OPRAVEN R. 2005 K PAMÁTCE A ÚCTĚ HODOVSKÝCH PŘEDKŮ

Nynější umístění, dříve v polích

Josef Voborný

**Přejeme všem čtenářům Budišovského zpravodaje
radostné prožití svátků vánočních,
hodně zdraví, životního optimismu, úspěchů,
lidského porozumění a pochopení
v roce 2010**

redakce Budišovského zpravodaje

Pokojný a pohodový nový rok 2010

OBSAH

<i>Vánoční</i>	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	2
Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 01. 09. 2009	2
Usnesení z jednání zastupitelstva Městyse Budišov ze dne 30. 10. 2009	3
Obecně závazná vyhláška č. 1/2009	4
Nařízení č. 1/2009 o provádění zimní údržby...	7
Příloha k nařízení č. 1/2009	9
Děni v městysi	9
<i>Zámek</i>	9
<i>Změna formy placení likvidace odpadu</i>	10
<i>Zaizolování kotelny v DPS</i>	10
<i>Technika pro Budišov</i>	10
Poděkování za reprezentaci městyse	11
O zákazu vstupu do budišovského zámeckého parku	12
Nové kontaktní informace městyse Budišov	14
ZPRÁVY	14
Dýňobraní 2009	14
Krajská výstava drobného zvířectva	17
Budišovští chovatelé vystavovali	21
Sběrový den	22
Bířmování v Budišově	22
PERSPEKTIVA aneb učíme se s projekty II	23
Z HISTORIE	24
Budišovské obchody II	24
<i>U Robotků</i>	24
<i>Michálkovo pekařství a Hedejovo sedlářství</i>	25
Franz a Karel Budischowští	27
Budišovská kronika 1924–1950 – Výpisky I	30
<i>Seznam majitelů domovních čísel v roce 1924</i>	30
<i>Počet obyvatel</i>	32
<i>Počet obyvatel v průběhu let</i>	32
Z historie budišovské školy IV	33
Z KULTURY	34
Tak takhle jsem se dlouho nezasmál	34
Vysočanka	36
<i>Zahradník</i>	37
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	38
Názvy ulic v Budišově	38
Pepíček, holub a Jean Jacques Rousseau aneb Cokoliv chcete	39
Kámen zrození?	40
Jan Horký – kresby	42
Vánoční veršování pod vlivem světové hospodářské krize L. P. 2009	43
Polní kříže v budišovském okolí II	44

<i>Pyšel</i>	45
<i>Doplnění</i>	55
2 in 1	58
Zoologický depozitář MZM v Budi	58
Jazykový vokýnko	60
Co vy na to?	61
Výsledek projektu revitalizace 1. části zámeckého parku	61
Z PŘÍRODY	62
Jíva	62
Co se děje u zahradníků IV	62
Z Chorvatska do Budišova	64
POČASÍ	64
Měsíční úhrn srážek	64
DĚTEM	65
Pohádka pro Martu k svátku (a pro Františku taky) o tom, co dělají noční skřítki	65
Zámecké reminiscence	67
Z REDAKČNÍ POŠTY	67